

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št.
2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—
Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor
Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1.
Telefon št. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Prezident Masaryk

Českoslovaški narod je včeraj ponovno potrdil svojo zavidanja vredno politično modrost in zrelost, ko je četrtič izvolil T. G. Masaryka za poglavarja svoje države. Ta velepomembna vest skoraj nikjer ne bo vzbudila posebne pozornosti, saj ga menda, zlasti izven čsl. državnih mej, ni človeka, ki ne bi novo izvoljenega predsednika smatral za najbolj primerno osebo za to izredno častno in odgovorno funkcijo. Ako je bila čsl. ustavotvorna skupščina toliko dalekovidna, da je za Masaryka ustavnim potom določila izjemo in dopustila ravno zanj možnost ponovne zaporedne izvolitve na mesto poglavarja države, bi bili sedanji poslanci in senatorji ravni dvakrat nespametno, ako se ne bi izrekli za moža, ki je v dveh zaporednih funkcijskih dobah pokazal isto tako silne sposobnosti za delo v mirnem času, kolikor poguma in neustrašene borbenosti je pokazal v nemirnih letih vojne in nesigurnih poprevratnih letih. V tem je ravno veličina Masarykove osebnosti, da je njegovo vodstvo enako modro in uspešno v miru in v neurejenih prevratnih časih.

Podoba je, da je čvrsta volja in resnost prešla od predsednika Masaryka tudi na voditelje čsl. naroda, saj bi si sicer ne mogli predstavljati, kako je mogoče, da čsl. državna ladja že pol drugo desetletje plove tako mirno in brez onih strahovitih travic, ki jih českoslovaki lahko opažajo pri svojih bližnjih in daljnih sosedih. Pestre vladne koalicije se nikjer niso obnesle in so bile vselej tako kratkotrajne, da so večne krize popolnoma omajale vladno avtoriteto in kompromitirale demokratično vladno obliko. Samo praške vlade, morda ravno najpestrejšje glede na svoj politični sestav, se drže leta in leta ter se politična koalicija postopoma celo širi in postaja na zunanje še heterogenejša. Kljub temu pa delo za državo zavoljo tega v ničemer ne trpi in je to dejstvo vsekakor pripisati krepkemu in modremu vodstvu predsednika republike.

Z ozirom na socialno in narodnostno strukturo čsl. prebivalstva bi bile najsilnejše trzavice razumljive, saj sedanjo vseobčo socialno stisko ponekod še postružujejo narodnostna nasprotstva. In ravno na Českoslovaškem, kjer bi bila v socialnem in narodnostnem oziru najugodnejša tla za večno notranjo neslogo, vidimo, da ta raznolikost v javnem življenju ne prihaja do onega neprijetnega izraza, kakor v mnogih drugih državah. Da se čsl. država razvija v tako ugodnem pravcu, da se utrjuje na znotraj in pridobiva na ugledu na zunanje daleč preko one meje, ki bi ji šla po velikosti in številu prebivalstva, je pripisati vsaj po enakih delih veliki politični zrelosti čsl. naroda in državnikiškim sposobnostim predsednika Masaryka.

Masaryk je idealen primer predsednika države, temelječe na demokratičnih načelih. Sam govori vse jezike, ki so običajni na prostiranju od Hebe do Uzhoroda, kar mu omogoča neposreden kontakt z vsakim, tudi najpreprostejšim državljanom. Českoslovaška država bi bila po svojem narodnostnem sestavu naravnost klasična dežela drobnih narodnostnih razprtij, toda predsednik ne dovoli, da bi se razmahnili ti instinkti, od katerih bi imela država in narod samo škodo. On se dobro zaveda, da načeluje ljudstvu, katerega manjšina bi po nekdanjih političnih zvezah težila iz države, ako bi v njej ne imela za jamčenih vseh pravic za svobodni kulturni, gospodarski in politični razvoj. Zato je čsl. manjšinska politika, enako kakor jugoslovenska, lahko vzgled mnogim drugim državam, kojih oblastniki so tako daleč od Masarykovega pojmovanja, da je drugorodec tudi polnopraven državljan.

Predsednik Masaryk je pri svoji večrajši izvolitvi združil na svojo kandidaturu 78 glasov nad potrebno tripetinsko večino. Proti njemu so glasovali le trije čehi iz lige Stržbnege, komunisti in opozicijski Madžari. Važno dejstvo je, da zoper njega ni bil oddan niti en nemški glas razen komunističnih. To dejstvo, da so Nemci tako brezpogojno pristali na linijo državne politike, ki jo v vsem predstavlja oseba predsednikova, postavlja v pravo luč strastno sovražnost propadajoče madžarske manjšine. Nemci so se otreli misli, da morajo biti gospodujoči narod, ker imajo zavest lastne narodne sile, Madžarom nedostaja te zavesti popolnoma, saj so v preteklosti črpali svoje sile vedno v nasilnem raznarodovanju drugorodcev. V Masarykovi republiki samoumevno ni mesta za politične prijeme ter vrste, zato so zastopniki madžarske manjšine pokazali svojo nenaklonjenost do nosilca demokratičnih idej, ki so temelj čsl. državnosti.

Bratska čsl. republika po izvolitvi predsednika ne bo v ničemer prekinila svoje dosedanje politične smeri. Oseba predsednika nam jamči, da bo zunanja politika praške vlade sledila začetni poti čim tesnejših stikov s svojimi dosedanjimi prijatelji. Na našem jugu

Masaryk četrtič izvoljen za prezidenta

Zgodovinski dan v zlati Pragi, ki si je nadela za to priliko svečano obleko — Proti Masaryku so bili le fašisti, komunisti in madžarski iredentisti

Praga, 24. maja. h. Današnja seja Narodnega predstavništva v zgodovinski Vladislavovi dvorani na Hradčanih je trajala prav za prav le nekaj minut. Vse je šlo točno po programu, tako da se je na prvi pogled videla brezhibna režija. Vsaka beseda, vsak korak, vsak gib je bil točno izveden po sporodu, očitno pod vtisom, da gre za zgodovinski akt. V nekaj minutah je bil kakor na povelje predsednik Masaryk z velikansko večino zopet izvoljen za predsednika Českoslovaške republike. Tako večina ni bila dosežena niti pri volitvah l. 1920., niti l. 1927. Konsolidacija države, združitev vseh sil prebivalstva za okrepitev državljanske misli, je bila ideja, ki je vodila zastopnike Narodnega predstavništva pri današnji volitvi. Čeprav je bilo že dolgo brez dvoma, da bo predsednik Masaryk kot edini rečni kandidat zopet izvoljen, je rezultat današnje volitve vendarle presenetil.

Praga v svečani obleki

Vreme je bilo jasno, toda nekoliko hladno. Praške ulice so nudile silno izredne svečanosti. Vse ulice so v zastavah in zelenju; tudi tramvajski vozovi so vsi okrašeni. Vsi dnevniki so izšli v evačinih izdajah, posvečenih državnikiškim osebi Masaryka. Glasilo ministrskega predsednika »Venkov« je priobčilo kot uvodnik članek o Švehli in o njegovem delu pri predsedniških volitvah leta 1927. List popisuje, kako je takrat Švehla pripravil volitve, kako se je s svojo avtoriteto zavzemal za to, da bo Masaryk izvoljen s čim večjo večino, kako je sistematično delal na to, da se razvije tradicija in avtoriteta predsedniškega mesta, ki mora biti pred očmi državljanov nedotakljiva, kakor n. pr. v Zedinjenih državah.

Po praških ulicah so se že v zgodnjih jutranjih urah valile velike množice. Šole niso imele pouka, toda šolska mladina se je s svojimi učitelji zbrala in tvorila špalir po ulicah, koder se je imel kasneje voziti prezident. Železniška uprava je za danes dovolila velike pomete, ki so jih prebivalci izven Prage izkoristili v velikem številu, da prisostvujejo v Pragi slovesnosti predsedniških volitev. Poskrbljeno je bilo tudi za filateliste. Pri blazinah poštinih uradov, zlasti na glavni pošti in na pošti v Građu, je bil že zgodaj jutraj veliki naval, ker je pošta uprava izročala znamke z rdečim žigom »Predsedniške volitve 1934«.

V zgodovinski Vladislavovi dvorani

Že dolgo pred pričetkom seje Narodnega predstavništva je bila Vladislavova dvorana nabito polna. Srednji del sedevcev na galeriji je bil rezerviran za rodbino predsednika Masaryka. Vsa pozornost dvorane je bila pred pričetkom volitev obrnjena na ta del galerije, kjer so sedeli sin predsednika, polniček dr. Jan Masaryk, ter predsednikov hčerki dr. Alice Masaryk in ga. Olga Revilod. Z rodbino predsednika je bila tudi sorodna zunanjsega ministra ga. Hana Benešova. Polnoštevilno je bil zastopan tudi praški diplomatski zbor. Na drugi strani galerije so sedeli visoki državni in cerkveni dostojanstveniki, generali ter rektorji vseh univerz in drugih visokih šol. Za njimi je bilo občinstvo in izredno veliko število novinarjev. Vladislavova dvorana je v svečani atmosferi in v nekoliko motni razsvetljavi nudila prekrasno sliko. Vsi poslanci in senatorji razen komunističnih in vsi ostali navzoči so bili v črni oblekah.

Ob 9.50 je predsednik poslanske zbornice Stanek otvoril svečano sejo. Pri tem so skušali komunisti dlati nemir, vendar pa se ni nihče zmenil zanje. Predsednik Stanek je najprej ugotovil, da je prisotnih 281 poslanec in 139 senatorjev, skupno torej 420 članov Narodnega predstavništva in da je torej podana potrebna večina za volitev predsednika. Nato je točno odredil volilni red, nakar so uradniki razdelili glasovnice in se po kratkem odmoru podali z žarami k posameznim poslancem in senatorjem, da so oddali svoje glasove. V desetih minutah je bil ta akt končan, nakar je predsednik Stanek prekinil sejo, da se izvede skrutinji. Po nadaljnjih desetih minutah, ob 10.20 je predsednik Stanek prebral izid volitev.

Izvolitev

Izmed prisotnih 420 članov Narodnega predstavništva jih je 418 oddalo veljavne glasove. Od teh je 327 bilo oddanih za T. G. Masaryka, Besede predsednika zbornice so prekinile navdušene ovacije, da je mogel Stanek šele po nekaj minutah nadaljevati objavo rezultata. 53 glasovnic je bilo praznih, 38 glasov komunističnih senatorjev in poslancev je dobil komunist Gottwald. Predsednik Stanek je nato izjavil, da znaša po ustavi predpisana tripetinska večina 252 glasov. T. G. Masaryk je bil s tem z ogromno večino za nadaljnjih sedem let zopet izvoljen za

uživa oseba predsednika T. G. Masaryka tak visok ugled in tako velike simpatije, da je vsa naša javnost sprejela vest o njegovi ponovni manifestativni izvolitvi z iskrenim zadoščanjem. Kakor smo srečni, da imamo v svojem kralju svojega velikega voditelja, poročstvo moči in napredka Jugoslavije, tako nas srčno veseli, da je usoda naklonila tudi bratskemu českoslovaškemu narodu moža, kakršen za predsednik Masaryk.

predsednika českoslovaške republike. Narodno predstavništvo in galerije so zopet priredile dolgotrajne ovacije.

Sporočilo Masaryku

Predsednik Stanek je nato pozval ministrskega predsednika Malypetra, naj odide v stanovanje predsednika ter mu sporoči izid glasovanja in ga pozove, naj pride zaradi zaprisege v Narodno predstavništvo. Predsednik Stanek je izročil ministrskemu predsedniku Malypetru pisemno potrdilo Narodnega predstavništva z naslednjim besedilom:

»Narodno predstavništvo českoslovaške republike je v izvrševanju svojih pravic in svojih dolžnosti, ki mu jih nalaga ustava republike, izvolilo Vas, gospod predsednik, dne 24. maja 1934, za predsednika republike v dobri veri, da boste spoštovali zakone ter izvrševali svoje delo vestno, da boste imeli vedno pred očmi blagor naroda in države in da boste od njega

odvrnili vse škode. Kot potrdilo tega je Narodno predstavništvo dalo na to listino državni pečat republike. Ta lista je izdana 24. t. m. v Gospodovem letu 1934.«

Listino je podpisal Stanek kot predsednik zbornice, predsednik senata Soukup, zapisnikar in vodilni uradniki zbornice. Listina je pisana na pergamentu ter ima na rdeče-belo-modrem traku v srebrenem etuiju velik državni pečat.

Seja je bila nato prekinjena in ministrski predsednik Malypetr se je v avtomobilu odpeljal v stanovanje predsednika Masaryka na tretjem dvorišču grada.

Ko je predsednik Stanek objavil rezultat volitve, je zaplapolala nad Hradčani državna trobojka in je bilo oddanih 21 topovskih strelcev. Obenem je startalo s praškega letališča 42 letal, ki so se kmalu pojavili nad gradom. Iz enega letala so vržili na dvorišče pred stanovanjem predsednika velik šopek rož, ki so ga nato vojaški odnesli v predsedniškovo stanovanje.

Prezident prisega

Nepopisne ovacije narodnih zastopnikov — Triumfalna pot po praških ulicah — Veselje v vsej republiki

Nekaj minut kasneje je prišel predsednik Masaryk v spremstvu višjih uradnikov svoje pisarne in šefom vojaške pisarne ter se v spremstvu ministr. predsednika Malypetra odpeljal v Vladislavovo dvorano, kamor je prispel ob 10.52. Na njegovi levi je korakal, držeč predsednika pod roko, kancelar dr. Šamal, na desni pa ministrski predsednik Malypetr. Pred predsednikom je šlo večje število uradnikov.

V trenutku, ko je predsednik stopil v dvorano, se je tišina pretvorila v navdušene ovacije, ki so trajale več minut. Predsednik je odšel na pripravljeno tribuno, kjer je zasedel svoje mesto.

Četrta izvolitev

Ko je predsednik Stanek končal s formalnostmi, je nagovoril novolizvoljenega predsednika Masaryka z naslednjimi besedami: Gospod predsednik! V tej zgodovinski dvorani so nekoč češki stanoviti častili vladarje, ki so bili tujega rodu in ki so bili poklicani na češki prestol. Danes so se v tej dvorani zbrali izvoljeni zastopniki naroda, da pokličejo na mesto državnega poglavarja moža svoje lastne krvi. Narodno predstavništvo vas je danes zopet izvolilo za poglavarja ter vroče ljubljene in v prvi vrsti po vašem delu in trudu novo ustvarjene države. Četrtočlasi zastopniki českoslovaškega naroda z vašo izvolitvijo izrazili svojo voljo, da bi vi, gospod predsednik, vodili to državo vestno, in pošteno kljub vsem zapletitostim v svetu k visokim ciljem človeštva. Prvič vas je izvolilo revolucionarno Narodno predstavništvo, ono predstavništvo, ki je 14. novembra 1918. za vse veke odredilo rodbini Habsburg-Lothringens pravico do češkega prestola. Potem so vas na osnovi državne ustave zastopniki naroda izvolili l. 1920. drugič, l. 1927. tretjič in danes četrtočlasi za poglavarja države. S svojim glasovanjem so izrazili, da hočejo vaš vsem izročiti usodo republike s popolnim zaupanjem. V imenu Narodnega predstavništva in gotovo tudi v imenu prebivalstva te države vas pozdravljamo, gospod predsednik, zopet na mestu, na katerem ste vodili državo že 16 let in na katerem ste modro, polni ljubezni, energično in odločno ravнали usodo republike. Mi, ki smo tukaj zbrani, želimo za vas narod, da boste v svoji blagoslovljeni starosti, močni in zdravi, nadaljevali izvrševanje svojih nalog, ki vam jih je Narodno predstavništvo zaupalo v imenu naroda. Prepričani smo, gospod predsednik, da boste kakor doslej tudi v bodočnosti izvrševali svojo visoko funkcijo vestno in v okviru ustavnih pravic za blagor naroda in države in da boste odvrnili od njega vse škode in vse nevarnosti. Da boste to potrdili, boste sedaj pred Narodnim predstavništvom položili prisego po ustavi. Pozivam vas, da položite svojo desnico na ustavno listino in da izgovorite besede, ki jih predpisuje § 65 ustave kot prisego za predsednika.

Prisega

Predsednik Masaryk je nato vidno gajnen s tresočim se glasom in razmeroma tiho izgovoril naslednjo prisego:

Pogodba z Bolgarijo

Trgovinska pogodba je bila včeraj svečano podpisana Istočasno je bil sklenjen klirinški sporazum

Beograd, 24. maja. AA. Danes ob 12. so v kabinetu trgovinskega ministrstva podpisali novo trgovinsko pogodbo med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Bolgarijo. Pogodbo sta podpisala minister za trgovino in industrijo g. Juraj Demetrovič in predsednik bolgarske trgovinske delegacije dr. Karadžov. Podpisu so prisostvovali tudi člani bolgarske delegacije gg. Kušev, Mitkov, Kalinov, Pavlov, Angelov in Andrejev ter člani jugoslovenske delegacije gg. Pilja, dr. Lazarevič, Korošec, Bujdič, Simonović, Obradović in drugi. Nova trgovinska pogodba je sklenjena

po 37 letih od poslednje trgovinske pogodbe, podpisane med kraljevino Srbijo in kraljevino Bolgarijo. Vsebuje splošni in tarinli del in veterinarsko konvencijo. Pogodba sloni na načelu največjih ugodnosti. Hkratu s trgovinsko pogodbo je sklenjen med obema Narodnima bankama tudi dogovor o kliringu, ki ureja plačilne modalitete med obema državama.

Pričakovati je, da bo nova trgovinska pogodba pospešila izmenjavo blaga in gospodarske stike med obema državama.

Praga vzklika narodnemu voditelju

Ob 10.56 je bila seja Narodnega predstavništva zaključena, nakar je odšel predsednik Masaryk v spremstvu ministrskega predsednika in nekaj ministrov ter predsednikov senata in zbornice na tretje dvorišče, kjer je pregledal častno četo. Opoldne se je odpeljal na mestni magistrat, kjer so se mu poklonili člani mestnega zastopstva in kjer je položil venec na grob neznanega legionarja. Odtod se je peljal po ulicah mesta, kjer so mu nepregledno množice prirejale viharne ovacije. Ob 5. popoldne je predsednik Masaryk sprejel diplomatski zbor pod vodstvom nemškega poslanika dr. Kocha.

Volitve l. 1927

Kakor že rečeno, je bilo pri volitvah prisotnih 420 senatorjev in poslancev. Skupno število znaša 450. Stirje senatorji in osem poslancev nemške in narodno-socialistične stranke so izgubili svoje mandate ter znaša torej število poslancev in senatorjev 438. Od teh je bilo 18 bolnih, med njimi tudi dr. Kramář.

Pri volitvah 27. maja 1927 je bilo prisotnih 434 poslancev in senatorjev, ki so oddali 432 veljavnih glasov. Od teh jih je dobil Masaryk 274. Tripetinska večina je takrat znašala 261 glasov. Iz te primerjave se vidi, kako velika je bila večina, s katero je bil T. G. Masaryk danes zopet izvoljen za predsednika republike.

Praznik za vso državo

Kakor v prestolnici, so tudi v vseh drugih českoslovaških mestih slovesno proslavili ponovno izvolitev Masaryka za predsednika českoslovaške republike. Vsa mesta so bogato okrašena z zastavami, prebivalstvo pa prireja navdušene manifestacije, pri katerih sodelujejo tudi narodno manjšine.

Listi soglasno izražajo radost vsega českoslovaškega naroda nad današnjo izvolitvijo ter pravijo, da so vsi českoslovaški državljani polni najlepših želja ob nastopu četrtega predsednikovanja dr. Tomaža Masaryka.

Avstrijska tajna policija se boji nove revolucije

Alarmantno poročilo generala Röngeja — Socialisti so baje zopet zbrali četrtil milijonsko armado

Dunaj, 24. maja. pč. General Rönge, ki mu je kancelar Dollfuss poveril vodstvo tajne politične policije, je te dni podal zveznemu kancelarju dr. Dollfussu obširno pismo poročilo. General Rönge ugotavlja v svojem poročilu, da je Avstrija neposredno pred izbruhom nove državljanske vojne in da je ta nevarnost večja, nego je bila kdaj poprej. Sedanji režim ima proti sebi dobro organizirano armado, ki šteje nad 250.000 rdečih borec; samo na Dunaju je trikrat več do zob oboroženih članov socialističnega Schutzbunda, kakor pa ima vlada vojske in policije. Ilegalne čete se popolnoma neovirano zbirajo v okolici Dunaja, kar so dovolj jasno pokazali že dogodki 1. maja. Poročilo naglašja, da je vlada zelo slabo poučena o praviem položaju v državi, če misli, da je odpor socialnih demokratov že zlomljen. Kljub vsem racijam, aretacijam in taboriščem ter ostalim ukrepom vlade obstajajo še danes samo na Dunaju dobro organizirane tajne protirežimske organizacije, ki štejejo nad 74.000 zvestih pristavev in imajo po dosedanjih ugotovitvah nad 44.000 pušk. Orožje, med katerim so celo topovi raznih kalibrov, je še danes skrito po raznih delih mesta in kdor bi mislil, da je z zmago vojske in Heimwehra v februarjski revoluciji sedanji režim že dovolj utrjen, je na napačni poti. Optimizem, ki vlada v enem delu vladnih krogov, je po mnenju generala Röngeja dočela neopravičen. Ob koncu opozarja Rönge kancelarja dr. Dollfussa, naj se ne razne preveč na Heimwehr, ki še vedno ni opustila svojih posebnih ciljev, da ne bo nekega lepega dne prišlo do presenečenja.

Dunaj, 24. maja. AA. Korbiro poroča: V zvezi z begom nacionalno - socialističnega

voditelja Frauenfelda, ki je že v Monastoveu, so internirali več nacionalnih socialistov, med drugimi tudi profesorja Suchenwita in obo Frauenfeldova brata.

Zaradi atentatov na železniško progo je vlada pričela izvajati ostre represalije proti narodnim socialistom. Okrog 80 nihovih voditeljev je bilo aretiranih in odvedenih v koncentracijsko taborišče v Wöllersdorfu. Med drugimi so bili aretirani bivši deželni svetnik za gornjo Avstrijo Leopoldini, bivši oblastni inspektor Roland in šef tiskovnega urada ilegalno narodno - socialistične stranke v Avstriji Pechlinger.

Povratak

Evgena Habsburga

Dunaj, 24. maja. č. Danes dopoldne je prispel na Dunaj bivši avstrijski nadvojvoda Evgen Habsburg, ki je v zadnjem času živel v Švici in mu je avstrijska vlada šele pred kratkim dovolila, da se sme vrniti v Avstrijo. Na dunajski postaji ga je sprejeli vojni minister Schönburg - Frankenstein, Anton Habsburški, sin bivšega avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda in mnogo drugih osebnosti bivše cesarske Avstrije. Pozdravil ga je vojni minister in ga prosil, da bi tudi v bodoče delal v korist domovine. Habsburčan se je zahvalil za sprejem ter se nato odpeljal v dom nemškega viteškega reda, kjer se je nastanil. Po mestu so monarhisti poskušali prirediti manifestacije, vendar pa niso nikjer našli odziva.

Peklenški stroj

v Starhembergovem gradu

Dunaj, 24. maja. r. Snoči je bil izvršen atentat na rodbinskem gradu kneza Starhemberga v Wackensburgu v Gornji Avstriji. V dvorni kapelici je eksplodiral peklenški stroj, ki je porušil velik zid in docela demoliral kapelico. Na gradu in v bližnji okolici so popokale vse šipe. Materialna škoda je zelo velika, človeških žrtev pa k sreči ni bilo.

V Welau je eksplodirala enoči bomba pred hišo, v kateri stanuje sreski načelnik. Razen materialne škode bomba ni zahtevala nobenih žrtev. Do eksplozije je prišlo tudi v lokalni, v katerem se shajajo Heimwehrovi in sta bila dva Heimwehrova precej nevarno ranjena.

Vickers v avdenci pri rumunskem kralju

Bukarešta, 24. maja. č. Kralj Karol je danes sprejel v posebni avdenci Vickersa, lastnika svetovnih tovarni orožja »Vickers & Armstrong«. Vickers se že nekaj dni mudi v Rumuniji.

Kmetijski svet

Pri kmetijskem ministrstvu se ustanovi poseben posvetovalni odbor 16 imenovanih članov

Beograd, 24. maja. AA. Kmetijski minister g. Juraj Demetović je na podlagi pooblastil ministrskega sveta ob 23. t. m. predpisal uredbu o kmetijskem posvetovalnem odboru. Uredba določa med drugim:

Pri kmetijskem ministrstvu se v svrhu pospeševanja kmetijstva in izboljšanja pogojev za njegovo kar najracionalnejšo eksploatacijo ustanovi kmetijski posvetovalni odbor. Njegova naloga je, dati kmetijskemu ministru strokovno mnenje o vprašanjih s področja kmetijstva, ki pridejo na dnevni red sej.

Posvetovalni odbor sestoji iz 15 članov. Devet članov bo imenovanih iz vrst najuglednejših poljedelcev vsake banovine; dalje bodo v odboru po en profesor kmetijsko - gozdarske fakultete v Beogradu, en kmetijsko - gozdarske fakultete v Zagrebu, en profesor veterinarske fakultete, en član uprave trgovskih zbornic, en član cen-

tralne industrijskih korporacij in en član upravnega odbora zveze kmetijskih zadrug. Člane posvetovalnega odbora imenuje kmetijski minister za dobo 2 let.

Seje odbora sklicuje in jim predseduje kmetijski minister. Odredi ga sme svojega pomočnika ali enega izmed načelnikov ministrstva, da ga nadomešča in predseduje sejam, če sam ne bi ulegel. Seje odbora ne smejo trajati dlje kot 3 dni pri enem zasedanju. O sejah se vodi zapisnik.

Za vodstvo poslov upravnega značaja se ustanovi pri oddelku za agrarno politiko kmetijskega ministrstva tajništvo odbora. Osebe tajništva imenuje kmetijski minister.

Članom odbora, ki žive v Beogradu, pripada na račun dnevnice 200 Din za sejo, tistim članom, ki niso iz Beograda, pa povrnitev potnih stroškov in 300 Din dnevnice.

Kar priznajte: ho ste se žitne kave Adria navadili, jo težko pogrešate!

Priprave za zbora JNS v Velenju in Slovenjgradcu

Velenje, 23. maja.

Okružna organizacija JNS v Velenju je skupno s krajevnimi organizacijami JNS v Sv. Andražu, St. Hju, St. Janžu na Vinski Gori in Skalah živahno na delu za veliki manifestacijski shod JNS, ki bo v nedeljo, 27. t. m. ob 10. dopoldne v Velenju. Zadnjemu sestanku so prisostvovali tudi g. župani in odborniki navedenih občin. Na sestanku so se obravnavala tudi aktualna vprašanja, ki zanimajo tukajšnje ljudstvo, in so se sestavile primerne resolucije za shod. Resolucijo so predložili tudi delavski zaupniki tukajšnjih rudarjev in je bila tudi ta soglasno odobrena.

Ker se shoda predvideva udeležiti tudi ministri dr. Angelinovič, dr. Novak in dr. Kramer ter poleg domačega poslanca dr. Vošnjaka tudi večje število poslancev iz dravske in drugih banovin, se jim pripravljajo sprejem na kolodvoru, kateremu sledi povorka kolesarjev, konjenice kmetičke mladine, okrašenih voz, gasilstva in drugega občinstva z rudarsko godbo na čelu skoz prijazni trg Velenje na grostrano selmišče, kjer se ima vršiti shod. Prav tako se tudi šostanji z okoljskimi občinami vneto pripravljajo za shod v Velenju, za shod v Slovenjgradcu, ki bo isti dan ob pol 4. dopoldne, je pa tamonjska sreska organizacija JNS vzorno organizirala vse potrebne priprave. Po teh sodeč bosta oba zbora izvenela v močeno manifestacijo jugoslovanske nacionalne misli v Saleški in Mislinjski dolini.

Pri tej priliki vabimo k posetu Velenja vse organizacije in somišljenike JNS do Celja, od koder je že najavljen večji obisk, in ravno tako k posetu idiličnega Slovenjgradca organizacije in somišljenike proti Prevaljam. V nedeljo bodi geslo vseh naših somišljenikov: vsi na shod v Velenje ali Slovenjgradec, da damo nove pobude za porast naših vrst!

Beograd, 24. maja p. Velikih shodov, ki jih priredi sreska organizacija JNS približno nedeljo v Velenju in Slovenjgradcu, se bo med drugim udeležil tudi minister za zgradbe g. dr. Stjepan Škrulj, ki bo zastopal zadržanega ministrskega predsednika in šefa JNS g. Nikoleta Uzumovića.

Stalna higijenska razstava v Beogradu

Beograd, 24. maja. AA. Danes ob 11. dopoldne je bila svečana otvoritev stalne vsedravnice higijenske razstave v higijenskih paviljonih v ulici Miloša Velikega št. 71. Svečani otvoritvi so prisostvovali zastopniki Nj. Vel. kralja polkovnik Stojanović, minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Fran Novak, delegat vojnega ministra sanitetni general Sava Popović, podpredsednik beogradske občine Vasa Lazarevič ter številni zastopniki raznih zdravstvenih ustanov. Prisotne je pozdravil predsednik jugoslovanske družbe za zaščito narodnega zdravja dr. Stjepan Ivančič, direktor centralnega higijenskega zavoda, nato je pa govoril predsednik razstavljalnega odbora univ. prof. dr. Aleksander Kostić. Oba sta v svojih govorih poudarila pomen te razstave. Razstavo je otvoril minister dr. Fran Novak, ki je naglasil, da ga veseli, da more pri tej priliki ugotoviti, kako delata jugoslovanska družba za zaščito narodnega zdravja in centralni higijenski zavod roko v roki. Zahvalil se je ter želel, da bi bila ta razstava prav tako kakor lanska državna higijenska razstava deležna pozornosti tudi z najvišjega mesta.

Sprememba pri sreskem načelstvu v Doljni Lendavi

Beograd, 24. maja p. S kraljevim ukazom je na predlog notranjega ministra premeščen k banški upravi v Splitu dr. Alojzij Trstenjak, dosedaj sreski načelnik v Doljni Lendavi. Za sreskega načelnika v Doljni Lendavi je postavljen dr. Herbert Kartin, dosedaj svetnik banške uprave v Splitu.

Povratak predsednika senata

Zagreb, 24. maja. AA. Danes je odpotoval iz Zagreba v Beograd predsednik senata dr. Tomašić.

Dva Sarajevčana štipendista arabskega sultana

Sarajevo, 24. maja. AA. Sultan Ibn Saud je naklonil dvema dijakoma teološke fakultete v Kairu, ki sta po rodu iz Sarajeva, gnotno podporo, da bosta lahko potovala v sveta islamska mesta in proučila življenjske razmere v Hedžasu. Oba dijaka sta že odpotovala v Arabijo.

Letonska diktatura ni fašistična

Varšava, 24. maja. AA. Pat poročila: »Ilustrovani Kurier Codzienny« objavila razgovor s predsednikom letonske vlade Ulanisom, ki se je včeraj pripeljal na Poljsko. G. Ulanis je med drugim dejal, da nima nikakih diktatorskih namenov. Sedanja vlada na Letonem ne prebada in bo ostala na krmi, do sprejetja nove ustave.

Letonska nima volje posnemati zgledov drugih držav, je nadaljeval g. Ulanis. Kri-vo odloži tisti, ki me hočejo primerjati z Mussolinijem ali Hitlerjem. Naš namen ni preganjati politične nasprotnike, odlošeni smo pa z vso energijo premagati ovire, ki bi se nam s katerekoli strani stavile na pot. Letonska hoče ostati zvesta svoji zunanji politiki ter po tradicijah iz preteklosti sodelovati z vsemi državami v Društvu narodov v katerem vidi činitelja resničnega miru.

Atentat na Stalina

Dva študenta sta streljala nanj in ga ranila

Varšava, 24. maja. p. Iz Moskve poročajo, da je včeraj popoldne postal Stalin žrtev atentata. Dva dijaka sta streljala nanj v trenutku, ko je stopil v avtomobil. Stalin je bil zadet v prsi in so ga morali nemudoma prepeljati v bolnico. Po izvršeni operaciji, pri kateri so odstranili kroglo, so izdali komunikate, da rana ni nevarna in da bo Stalin kmalu okreval. Atentatorja so prišli in odvedli v zapor. Oba sta sinova bivših carskih oficirjev in sta izjavila, da sta izvršila atentat iz političnega nagiba. Sovjetskim listom je zabranjeno poročati o tem atentatu.

Berlin, 24. maja. AA. Včeraj popoldne sta dva dijaka izvršila atentat na Stalina. Oddala sta več streliv proti Stalinovemu avtomobilu, v katerem se je vozil ruski diktator. Po moskovskem poročilu je bil diktator ranjen v prsa, rane pa niso smrtno nevarne. Oba atentatorja so aretirali. Na policiji so ugotovili, da sta sinova bivših carskih oficirjev. Razen njiju je bilo aretiranih še mnogo drugih ljudi. Listom je bilo prepovedano objaviti kako poročilo o tem atentatu.

Göring v Budimpešti

Enourni odmor na zemunskem letališču - Energičen demanti tendencioznih italijanskih izmišljotin

Beograd, 24. maja. p. Na povratku iz Aten je prisel danes dopoldne ob 20.15 na beograsko letališče pruski ministri predsednik g. Göring s svojim spremstvom. Na letališču se je zadržal približno eno uro, da so dopolnili zalogo bencina, nakar je nadaljeval potovanje v Budimpešto. V razgovoru z novinarji je najodločnejše demantiral vesti, ki so se razširile zlasti v italijanskem tisku o tem, da ni zadovoljen s sprejemom, ki mu je bil prirejen v Jugoslaviji. »Baš nasprotno je resnica,« je izjavil Göring, »sprejet sem bil z nepričakovano gostoljubnostjo. Sestanki, ki sem jih imel v Beogradu, so bili prisrčni in so pokazali, da vlada med Nemčijo in Jugoslavijo dobri in prijateljski odnosi. Vselej, kadarkoli mi bo dopustil čas, se bom rad vrnil v Jugoslavijo, ki me je s svojimi naravnimi lepotami naravnost očarala.«

Ob 11.15 je Göring nadaljeval polet v Budimpešto, kjer ostane dva dni. Njegovo bivanje v Budimpešti bo docela zasebna zadeva.

Budimpešta, 24. maja. g. Danes opoldne je prisel semkaj pruski ministri predsednik Göring. Pričakovali so ga šele za jutri in jih je zato današnji prihod precej iznenadil. V imenu madžarske vlade ga je pozdravil na letališču trgovski minister Fabiani. Navzoč je bil tudi nemški poslanik z osebnim poslanstvom. Göring je v odgovoru na pozdrave izjavil, da prihaja kot

zasebnik, da pa bo izkoristil to priliko, da se osebno seznani z medžarskimi državljani. Jutri opoldne bo sprejet v avdijenci pri Horthyju, ki ga je povabil tudi na kosilo.

Užaljeni Madžari

Budimpešta, 24. maja. p. »Pesti Naplo« se bavi v obširnem uvodniku z nemško zunanjo politiko in toži, da se hitlerjevski režim vedno bolj oddaljuje od Madžarske. Člankar pravi med drugim:

Danes je že popolnoma jasno, da je Nemčija iz temeljev izpremenila svojo politiko napram sosednim državam. Prav posebno pa se je izpremenila politika Nemčije v odnosih do Jugoslavije, s katero je začela hitlerjevska Nemčija v zadnjem času kar odkrito koketirati. Drugače si ni moglo razlagati prijateljskega povabila jugoslovenskih novinarjev v Nemčijo in čestih obiskov aktivnih nemških ministrov v Jugoslaviji, kajti vse to jasno kaže tendence nemške vlade, da želi čim tesnejšega prijateljstva z Jugoslavijo. Pruski ministri predsednik Göring je o priki svojega bivanja v Beogradu in v Jugoslaviji dal izjavo, iz katerih se vidi, da nemški državniški odkrito priznava veliko in moč Jugoslavije in da simpatizira z njo kot državo, ki bo v bodočnosti še močnejša in ki ji pripisujejo še veliko vlogo. Vse to gre direktno na škodo Madžarske.

Zunanji minister Batalov prevzel posle

Sofija, 24. maja. p. Sinoči je prisel v Sofijo dosednji bolgarski poslanik v Parizu dr. Kosta Batalov. Takoj po svojem prihodu je imel razgovor s predsednikom vlade Georgijevom. Zvečer je bil Batalov v dolgi avdijenci pri kralju Borisu in kmalu nato je izšel ukaz o njegovem imenovanju za zunanjega ministra. Batalov je danes dopoldne prevzel posle svojega resor-ter je med prvimi sprejel prestolinske novinarje, katerim je podal daljšo izjavo. V svoji izjavi predvsem poudarja, da bo ostala tudi pod njegovim vodstvom zunanja politika Bolgarije takšna, kakršno odobrava bolgarski narod in kakršno predvideva program nove vlade, ki stremi za prijateljskim sodelovanjem z vsemi državami, še prav posebno pa z vsemi sosedi.

Mladina pozablja na strahote vojne

London, 24. maja. AA. Zunanji minister sir John Simon je imel sinoči na kongresu mednarodne zveze društev za Društvo narodov v Folkestonu pomemben govor, v katerem je med drugim dejal:

»Neutajljivo dejstvo je, da danes dorasča mladina dečkov in deklic, od katerih nima nihče več spomina na vojno in v katerih duhu je komaj še drobce zgodovine polpretek-ke dobe, ki je uče v šolah. V prebivalstvu, ki nastaja iz te dorasčajoče mladine, je ona velika prietega, ki smo jo storili, ko smo prestali strašno tragedijo svetovne vojne, že skoraj popolnoma obdelala in zapada občud- lje bolj pozabljenju.«

Simon je pripravljen, da bo še težje ob- noviti svet, če se v poslednjem trenutku kaj smotrneza ne ukrene. Britanska vlada bo zato z vsemi močmi podpirala Društvo narodov in se zavzemala za mednarodno sode- lovanje, da se z vsemi sredstvi ohrani mir.

Nezgoda švedskega princa

Pariz, 24. maja. AA. Iz Stockholma poročajo, da je sin švedskega prestolona- slednika princ Gustav Adolf padel s ko- nja in se precej resno poobil. Princ se je nesreča pripetila pri vajah za konjske dirke, ki se bodo v kratkem vršile v Londonu, kjer je imel princ Gustav Adolf za- stopati svojo državo kot član švedske ko- njiške reprezentance.

Gora zasula 12 vasi

London, 24. maja. AA. Iz Hongkonga poročajo, da se je v Lushangu v pokrajini Kwantung dogodila nenavadna nesreča. Gora Kaiman, ki se je vdrla je zasula 12 več- jih naselbin. Hkratu je zasula tudi korito reke in uničila več sto čolnov in ladij. Re- ka je krenila v drugo smer, v dosedanj strugi pa so nastali mnogi vodopadi. Več sto oseb je našlo smrt.

Zadnja izločilna tekma v Italiji

Amerika : Mehika 4 : 2 (2 : 1).

Rim, 24. maja. g. V navzočnosti vojvo- dinje Jolande, predsednika vlade Musso- linija, ameriškega in mehiškega poslanika ter približno 10.000 gledalcev se je danes vršila na stadionu fašistične stranke zadnja izločilna tekma za svetovno nogometno prvenstvo. Amerika je zmagala s 4 : 2 (2 : 1) in se tako kvalificirala za ožjo iz- birno tekmo proti Italiji, ki bo že v nede- ljo. Amerika je zmagala po precej slabih ig- ter se mora zahvaliti samo svoji napadal- ni vrsti, da je ostala boljša. Za Ameriko sta zabila gole Tonelli in Gonzale, za Mehiko pa Careno in Gomez. Sodil je egipčanski sodnik Jusuf Mohamed.

Hitlerjevska izzivanja v Posaarju

Pariz, 24. maja. AA. Listi poročajo iz Saarbrückna, da se se na področju Posaar-ja odigral resni incidenti, ki so prava slika sedanjega razpoloženja posaarskih hitler-jevcev nasproti Franciji.

Pri prvem incidentu gre za tatvino važnih šolskih listin. Trije hitlerjevci so vdrli v zgradbo francoske šole v Saarbrücknu in odnesli več važnih listin.

Drugi incident se je odigral med obis- kom skupine francoskih dijakov iz Nancy-ja v Saarbrücknu. Ko so tamonjski nacionalni socialisti zvedeli za prisotnost francoskih dijakov, so odredili, naj vse mesto razobesi nemške zastave. Člani krajevne hitlerjevske organizacije so se zbrali na glavnem trgu. Skupina nacionalnih socialistov je nato od- šla v restavracijo, kjer so bili zbrani fran- coski dijaki. Zasedli so sosedne mize in od- tod izvalili in žalili Francoze. Hitlerjevci so povabili v restavracijo tudi orkester, ki je moral igrati nemške pesmi. Nacionalni so- cialisti pa so peli znane hujskajoče pesmi »Saarlouise ostane nemški«, »Francozji, ne jočite«, »Posaarije je nemško itd. Ko so franc. dijaki zapustili restavracijo in šli v svoje avtomobile, so hitlerjevci, ki jih je bilo 1200, pričeli klicati »Živel Hitler! Dol a Francijo!« itd. Nekje hitlerjevci so eo- lo pijevali na avtomobile francoskih dija- kov.

Na sledu ciganski vlomilski tolpi

Murska Sobota, 24. maja. Ze večkrat so nezamislivi vlomilji v vagona na tukajšnji železniški postaji ter odnesli razno blago. Zadnji večji vlom je bil izvršen pred meseci in kljub vsestran- skemu prizadevanju orožništva ni bilo mo- gogo prijeti pravih storilcev.

Pred dnevi so železniški uslužbenci spet našli vlomljen vagon in pri natančnej- sem pregledu so dognali, da manjkata dve bali manufakturnega blaga, naslovljeni na Šifartjevo tvornico in na trgovca Traut- mana Aleksandra. Tudi ta vlom je bil iz- vršen na podoben način kakor prejšnji. Tukajšnji orožniki so se z vso energijo lotili zasledovanja, kar je tudi rodilo za- željene uspehe. Sled je držala v cigansko naselbino v Borejcih. Usodnega večera so namreč nekateri pasanti opazili, kako je okrog postajnega poslopja postopal znan cigan, ki ima že številne vlope na vesti. Orožništvo se je napotilo v Borejce, da pri- me cigan, toda gnezdo je bilo prazno. Ci- gan je zasledil, da so mu na sledu, in je zbežal, kar seveda še bolj potrjuje sum, da je on pravi vlomilec. Upamo, da bo kmalu prišel v roke pravice, in uverjeni smo, da bo moral pod težo dokazov izdati svoje pajdaše, ki so bili udeleženi tudi pri prejšnjih vlomih.

Cigani so huda šiba božja za naše kraje, saj imajo skoraj vse vlope in večje tatvine na vesti. Če bi se rešilo vprašanje ci- gan v Prekmurju, bi se število vlovov in tatvin zmanjšalo v naših krajih najmanj za polovico.

Predavanje o Radionu. Opozarjamo na- njene gospodinjke, ki zaradi velikega na- vala niso prišle na vrsto, da bodo danes v petek in jutri v soboto predavanja tri- krat popoldne, in sicer ob 14., 16. in 20. v kinu Ideal.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Oblačno, nekoliko bolj hladno. — Dunajska vremenska napoved za petek: Hladnejše, s premenljivo vreme.

Kritičen finančni položaj Nemčije

Skeptično presojanje v švicarskih finančnih krogih - Kritje marke znaša samo še 4.8 odstotka

Curich, 24. maja. g. V švicarskih finan- nih krogih se zadnje dni obirno bavijo s finančnim položajem Nemčije in ugotov- ljaajo, da so nemške državne finance post- je naravnost katastrofalne. Kritje nemške marke v zlatu in devizah je padlo na 4.8 odst. Preskrba dela za brezposelne, ki jo je forsiral Hitlerjeva vlada v začetku svo- jega režima, je stala ogromne vsote in baš to je spravilo nemške finance v katastro- falen položaj. Nemški vladni in finančni krogi si zama prižadevajo, da bi prepre- čili katastrofo, ki ne bi ostala brez odme- va v svetovnem gospodarstvu. Nemčija danes ne more plačevati več svojih dolgov v inozemstvu, niti nabavljati surovin. Med-

narodni finančni krogi se že bavijo s po- sledicami nemškega kraha na svetovnem deviznem trgu. Beg kapitala iz Nemčije je kljub strogim ukrepom režima vsak dan vidnejši. Nemški kapitalisti nalagajo svoj denar po večini v Parizu. Najbolj so pri- zadeti interesi angleškega kapitala. Opaža se tudi, da nemški kapitalisti vrše velike nakupe v inozemstvu, da bi tako zavarov- ali svoje premoženje. Izkupilek za nemški izvoz se zadržuje v inozemstvu. Nesigur- nost položaja v Nemčiji se je začela odr- žati tudi že na svetovnem deviznem in efektivnem tržišču. V švicarskih finančnih krogih so glede nadaljnjega razvoja v Nemčiji zelo skeptični.

Korupcija je izzvala krizo japonske vlade

Zaradi zlorab v finančnem ministrstvu bo odstopila ce- lokupna vlada - Pogajanja z generali

Tokio, 24. maja. AA. Listi poročajo, da je nenadoma nastopila kriza vlade. Vlada bo podala ostavko, čim se voditelji strank sporazumejo z zastopniki vojske o sestavi nove vlade. Doslej se ni bil dosežen nikak sporazum med politiki in generali. Mini- strski predsednik Saito je izjavil novi- narjem, da se želi vlada umakniti, ker jo je finančni minister Sakahazi hudo kom- promitiral s tem, da je že dalje časa iz- pregledoval hude zlorabe višjih uradnikov v svojem resoru. Listi imenujejo to afero japonsko afero Staviskega. Sakahazi je že

hotel podati ostavko, pa ga je Saito pro- sil, naj ostane, dokler ne poda ostavke celotna vlada. Finančni škandal na Japo- nskem je izzval veliko vnemirjenje. Kakor poročajo, so bili zasebniki in država obso- dovani za več milijonov jenov. Listi za- ključajo, naj se vsi krivci aretirajo. V ne- kem predmetju je prišlo sinoči do krva- vih spopadov med komunističnimi delav- ci in policijo zaradi demonstracij proti Saitovi vladi. Borba je trajala celo uro, vendar pa so se morali delavci nazadnje umakniti.

Poljsko-estonsko prijateljstvo

Varšava, 24. maja. AA. Zunanji minister Beck je sinoči priredil večerjo v čast estonskega zunanjega ministra Seljama. Na banketu sta zunanja ministra nagla- šala tradicionalno prijateljstvo in vza- jemne simpatije med obema narodoma, ki nikoli ne bodo ponehale. Politika tesnega sodelovanja med Poljsko in Estonko bo tudi v bodoče okrepila mir v tem delu Evrope. Po večerji je bila svečana recep- cija. Udeležili so se je elitni predstavniki poljskega parlamentarnega in duhovne- ga sveta.

Ogromen deficit Madžarske

Budimpešta, 24. maja. g. Poslanska zbor- nica je bil danes predložen pooblastilni za- kon za finančnega ministra. Deficit v držav- nem gospodarstvu znaša namreč že se- danj 66 milijonov pengov (okrog 700 milj. Din). Finančni minister bo pooblaščen, da krije ta primankljaj z raznimi kredit- nimi operacijami.

Japonski napad na rusko ozemlje

London, 24. maja. AA. Po vesteh ameri- škega izvora je izvršila neka japonska eskadra vojni letal napad na ruske pri- morske kraje na Daljnem vzhodu. Več sto ljudi je bilo baje ubitih. Po vesteh iz iste- ga vira so Rusi odgovorili z vpadom v Harbin, kjer so demolitrali japonski kon- zulat. (Vse te vesti je treba vzeti z veliko rezervno, ker se zle zelo neverjetne. Op. ured.).

Delavski izgredi v Ameriki

New York, 24. maja. AA. Delavski nemir- i v Ameriki zavzemajo dan za danem večji obseg. Položaj je postal tako resen, da so morali mobilizirati celo zvezne čete. Po- sebno nevarne je položaj v Toledo, kjer stavka 6000 delavcev in nameščenecv električnih podjetij, ki so tovarne obko- lilili, ker je ostalo v njih še 1800 delavcev in nameščenecv pri delu. Obkoljenim de- lavcem je morala priti na pomoč vojs- ka. V Mineapolisu je prišlo ponovno do krvavih spopadov s policijo. Ker so poli- cijske čete preslabe, so tudi v Mineapo- lisu postavili na ulice večje vojaške oddelke.

Prizivna razprava proti atenta- torjem na dr. Duco

Bukarešta, 24. maja. g. Prizivna razpra- va v procesu proti atentatorjem na bi- škega ministrskega predsednika dr. Duco se bo pričela 1. junija pred vojnim apa- elijskim sodiščem v Bukarešti.

Smrt češkega učenjaka

Praga, 24. maja. AA. Danes je umrl, star 75 let, profesor filozofije na Karlovi uni- verzitni in bivši senator dr. František Krej- či. Pokojnik je bil član mnogih akademij in znanstvenih družb.

Škof dr. Fogar bo odstavljen

Rim, 24. maja. k. Kampanja proti trža- škemu škofu dr. Fogarju, ki jo je vodil tajnik fašistične stranke v Trstu dr. Pe- rusini, je imela, kakor kažejo zatrdila tu- kajšnjih političnih krogov, rezultat, kakr- šnega je napovedoval fašistični tisk. Dr. Fogar bo zapustil tržaško škofijo in bo bržkone imenovan za titularnega nadško- fa. Škof je bil te dni v Rimu in ga je spre- jel tudi vatikanski državni tajnik Pacelli. Trdi se, da je moral sam pri tej priliki za- prost za upokojitve.

Angleži imajo najhitrejšje letalo

London, 24. maja. AA. Danes so pro- slavili po vsej Veliki Britaniji takozvani imperijski letalski dan. Civilna in vojaška letališča bodo ves dan odprta za obisk ob- činstva. Gre za to, da prode letalstvo v najširše kroge. Danes je bil prvi javni po- let z novim letalom »Diano«. Letalo so pravkar dogradili v tvornicah Dehbillan- da. Naročila pa je letalo imperijske letal- ska družba. To je najhitrejšje letalo na svetu. Povprečna hitrost na uro mu je 175 milj. pri poizkusih pa je letalo do- seglo celo 220 milj na uro. Letalo bo le- to na progi med Singaporom in Avstrali- jo. Angleški prestolonaslednik pravi v svoji poslanici organizatorjem letalskega dne, da je letalski promet zelo važen za pro- metne zveze v sami Veliki Britaniji in za njene prometne stike z angleškimi koloni- jami in dominijoni. Velika Britanija je prispevala svoj delež k temu letalskemu razvoju. Prestolonaslednik pozdravlja, da so prireditelji omogočili občinstvu, da se na lastne oči prepriča o moči in pomenu angleškega letalstva.

Nazadovanje brezposelnosti v Angliji

London, 24. maja. AA. Po najnovejših podatkih bo meseca maja brezposelnost nazadovala za 50.000. Če bo podobno še dva prihodnja meseca, bo število brezpo- selnih v Veliki Britaniji prvič po 1. 1931. padlo izpod dva milijona. V vsej indu- striji narašča protivojna. Lani so n. pr. zgradili 266.622 novih hiš.

Židovska stavka v Palestini

London, 24. maja. AA. Reuter poroča iz Jeruzalema: Sedemurno židovska stavka za protest proti omejitvam naseljevanja židov je potekla razmeroma mirno in ni nikjer prišlo do pomembnejših inciden- tov, razen v Telavivu, kjer so demonstran- ti trčili ob policijo in je bilo 40 ljudi ran- jenih. Sinoči je bilo napovedanih mnogo shodov. Ob 19. so se v vsej Palestini de- lavci zopet vrnili na delo.

Ruske nabave v Avstriji

Dunaj, 24. maja. AA. Avstrijske tovarne jedla in strojev imajo v zadnjem času ze- lo mnogo dela, ker so v pričetku leta Ru- si naročili večje količine blaga.

Naši kraji in ljudje

Štafeta za „Jutrovo“ darilo

Ze tradicionalno binkočno tekmovanje naših lahkih atletov, tek po ljubljanskih ulicah za „Jutrovo“ nagrado, bronast kip Matije Gubca je tokrat prineslo zmago SK Primorju v času, ki je bil za malenkost slabši od rekorda, ki so ga dosegli leta 1923 in je znašal 4:47.2. Tudi druga na cilj dospela štafeta je bila primorjanska, tretja pa od SK Ilirije. Po daljšem presledku so naši atleti zopet pomerili svoje moči v sportnem boju, ki je pokazal, da je med nami še dovolj zmila za lahko atletiko, dokler jo goje v mejah čistega sporta brez drugih nelepih podvigov.

Tekaci obeh zmagovalnih primorjanskih štafet.

Finalist prve štafete Alfonz Kovačič teče v cilj.

Veliki in mali maturanti

Na slovenskih srednjih šolah je 827 kandidatov za veliko maturo — Na vseh srednješolskih zavodih so bili dobri učni uspehi

Ljubljana, 24. maja. Prihodnji mesec se bodo vršile na vseh srednjih šolah male in velike mature, ali — kakor je uradni naziv — nižji in višji tečajni izpiti. Na večini slovenskih srednjih šol so bili učni uspehi v 4. in 8. razredu prav dobri. K veliki maturi bo na nekaterih gimnazijah pripušeno, tudi več privatnikov, ki bodo polagali izpite deloma iz vseh predmetov, deloma pa le iz nacionalne skupine, ker so napravili maturo že v inozemstvu.

Na vseh slovenskih popolnih srednješolskih zavodih bo polagalo veliko maturo 827 kandidatov. Ker je v dravski banovini še nekaj več brezposelnih absolventov srednjih šol, nam dokazuje to število, da so srednje šole še vedno velika atrakcija za starše in tudi za mladino, ki se posve-

ča studijem za veliko resnostjo.

V Ljubljani sta na sedmih srednjih šolah 402 maturanta. Po posameznih zavodih se ljubljanski maturantje delijo takole: I. realna gimnazija 75, II. realna gimnazija 65, III. realna gimnazija 40, klasična gimnazija 52, ženska realna gimnazija 43, državna učiteljska šola 102, od teh 64 dijakin, žensko učiteljske pri uršulinkah 25. V zavodu sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano 16, v Celju 25, v Mariboru 307, Novem mestu 25, Kočevju 26 in v Kranju 26. V Mariboru odpade na posamezne zavode: realna in realna gimnazija 72, klasična gimnazija 66, trgovska akademija 23, državna učiteljska šola 125 in zasebno učiteljske šolske sester 21. V statistiko maturantov pa niso še všteti privatisti, ki so se prijavili k veliki maturi.

125letnica šole na Krki

Litija, 24. maja

V nedeljo 27. t. m. bodo proslavili na Krki dva jubileja. Praznovali bodo 125letnico šole, ki je med najstarejšimi v našem srezu. Ob tej priliki bodo počastili tudi najstarejšega učitelja v vsej banovini, gospoda Ivana Lobeta, ki je dopolnil 90 let svojega življenja. Svečanosti se bodo udeležili tudi zastopniki raznih prosvetnih organizacij, uradov in delegatje JUU. Nedeljska proslava bo, kakor kažejo priprave, velik prosvetni praznik prijazne domoljenske vasi. Pred 125 leti je dal Krki prvo šolo sam Napoleon Bonaparte. Kakor beremo v starih zapiskih, pa so imeli Krčani pouk že pred Ilirijo. Prvi šolski hram je bilo s slamo krito poslopje. Kronika pripoveduje mnogo mičnih zgodb, ki so jih doživljali učitelji na krški enorazrednici. Dotok solarjev pa je vedno bolj naraščal in šola se je večala, tako da imajo Krčani danes že petrazrednico. V razbremenitev matične šole sta se potem ustanovili še samostojni enorazrednici na Po-

lju pri Muljavi in na Korinju.

Šola na Krki je dala kraju dobre gospodarje in vrle gospodinjke. Gotovo je to ena glavnih zaslug domače šole, da je vsa krška okolica zavidno lep sadovnjak in cvetličnjak. Šola pa je dala našemu narodu tudi nekaj odličnikov. Mali Jurčičev Jožek, ki je bil doma iz Muljave in smo letos praznovali 90letnico njegovega rojstva, je hodil po prvo šolsko mladost v šolske klopi na Krki. Tedaj namreč na Polju, kamor je v šola na Muljavi, se niso imeli lastne šole. Tudi pesnik Anton Hribar je obiskoval krško učilnico. Iz šolske kronike je razvidno, da je dala naša šola narodu: 2 učitelja, 8 duhovnikov, 1 zdravnika, 1 profesorja, precej uradnikov, trgovcev in drugih. V teku 125 let je poučevalo na krški šoli z včetim današnjim učiteljstvom 42 učiteljskih moči. Najdalje sta držala še aktivna učiteljska gđ. Strausova z 29 službenimi leti in naš jubilar g. Lobe Ivan, ki je poučeval krško dečo četrto stoletja. Spored krške prosvetne manifestacije je naslednji: V soboto ob 21. podoknica gospodu Lobetu. V nedeljo 27. t. m. ob 8.30

skupen odhod izpred slavljenčeve hiše v cerkev, kjer bo bral mašo jubilarov učence g. Lojze Zupanc iz Smihela pri Zumberku. Po maši se bo poklonila jubilaru vsa okolica. Domači moški zbor mu bo zapel »Pesem slavljenca«, nato pa mu bodo čestitali predstavniki društev in uradov, zastopniki vlade pa bo poklonil jubilaru red sv. Save 5. razreda, s katerim ga je nedavno odlikoval Nj. Vel. kralj Aleksander. Popoldne ob 15. se bo v proslavo obeh jubilejev vršila slavnostna akademija, ki jo je v glavnem navežbalo domače učiteljstvo. Po slavnostni besedi domačega šolskega upravitelja g. Lojze Intharja bo sledil simboličen prizor »90letnik«, ki ga je sestavila žužemberška učiteljica gđ. Ruža Petelinova, domači mladinski pevski zbor pa bo zapel nekaj mladinskih zborov iz zbirke jugoslovenskih narodnih pesmi. Za zaključek pa bodo Krčani postavili na oder Finžgarjevo dramo »Našo krko«, narodno igro iz časa Francozo v naših krajih. S to igro se hočejo oddolžiti Francozom, ki so jim dali prvi prosvetni hram že leta 1809.

Na lepo narodno slovesnost opozarjamo ne samo prijatelje našega šolstva, temveč tudi prijatelje lepe Dolenjske, saj je Krka z okolico prav zdaj v najlepšem majskem ornatu. Izletnikom, ki bodo pohiteli v nedeljo na Krko, se nudi lepa prilika, da spoznajo lep košček naše zemlje, ki nam je dala našega Jurčiča.

Otrok je zanetil požar

Videnci, 24. maja

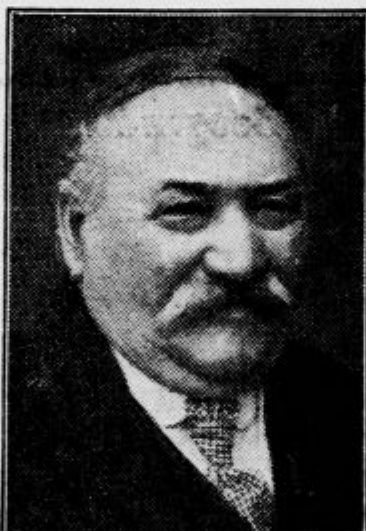
Pred dnevi dopoldne je nastal požar pri posetniku Vrečiču v Videncih, in sicer v stanovanjski hiši, poleg katere je bil hlev pod isto streho. Kljub neumornemu gašenju je plamen zajel tudi bližnje poslopje, tako da sta istočasno goreli dve stanovanjski hiši. Ko so Vrečičevi reševali živino iz hleva, je gospodinja dobila hude opekline po rokah in nogah. V kritičnem stanju so jo morali takoj prepeljati v mursko-soboško bolnišnico. Tudi njen mož je dobil pri reševanju resnejše poškodbe, vendar pa je ostal v domači oskrbi.

Povzročena škoda je precejšnja. Požar je zanetil domači sedemletni sinček, ki je ostal sam doma, ko so starši odšli k maši. Iztaknil je neke vžigalice in se z njimi igral.

Smrt vzglednega šolnika

Celje, 24. maja

V javni bolnišnici v Celju je umrl davi po dolgem trpljenju v 75. letu starosti g. Martin Zdošek, šolski upravitelj v pokojni s Polzele. Pokojnik je služboval kot šolski upravitelj dalje časa v Smihelu nad Mozirjem, pozneje pa do svoje upokojitve na narodni šoli v Orli vasi pri Braslov-

čah. Pokojni Martin Zdošek je bil kremenit značaj in izredno ljubezniv mož. Slovel je kot vnet sadjar in čebelar in dober učitelj mladini, a odraslim vester svetovalec v gospodarskem in prosvetnem delu.

Za rajnkim žalujeva sinova g. Bogomir Zdošek, šolski upravitelj v Celju, in gospod Alfonz Zdošek, sreski kmetijski referent na Prevaljah. Pogreb bo v soboto 26. t. m. ob 11. dopoldne iz trga Braslovca na tamkajšnje pokopališče. Nepozabnemu pokojniku bodi ohranjen časten spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

Živčno bolnim in otožnim nudi mila naravna »Franz Josefov« vodo dobro prebavo, jasno glavo in mirno spanje. Po izkušnjah znamenitih zdravnikov za živčne bolezni je uporaba »Franz Josefove« grenčice pri težkih obolenjih možganov in hrbtenice moza najtopleje priporočati. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

Težnje nižjih ljubljanskih mestnih uslužbencev

Ljubljana, 24. maja

Snoči se je vršil v gornjih prostorih gostilne »Sokole« širši članski sestanek Društva nižjih mestnih uslužbencev v Ljubljani. Zbor je bil sklican v prvi vrsti zaradi tega, da se članstvo porazgovori o brigah in skrbeh, ki se znova uveljavljajo med članstvom zaradi raznih govoric. Na zbor je prišel tudi sam župan g. dr. Dinko Puc z magistratnim direktorjem g. Jancigajem. Društveni odbor je pripravil za sestanek tudi spomenico, da jo predloži županu.

Presedek društva g. Oblak je pojasnil namen sestanka ter navedel razne težnje uslužbencev, ki so označene v kratki spomenici, pojasnjajoč pri tem posamezne primere. V nadaljnjem je izrekel zahvalo g. županu za njegovo naklonjenost in razumevanje za težnje uslužbenstva, prosil ga, da poda jasno sliko o današnjem položaju. G. župan, presrečno pozdravljen, je omenil, da ne prihaja med uslužbenke kot župan in predstojnik, marveč kot prijatelj. Zatem je bila predčana spomenica, ki omenja:

1. Vse pragmatične uslužbenke, katerih začasna namestitve traja že nad tri leta, naj se čimprej stalno namesti, kakor to predvideva § 8. službene pragmatike. 2. Uslužbencem, ki imajo službeno stanovanje ter opravljajo poleg redne službe tudi posle hišnika, odnosno morajo biti v svojem prostem času uradu na razpolago, naj se izplačuje polna stanarina, ali pa prizna brezplačno stanovanje. 3. Pravilnik o službeni obleki naj se izpremeni v toliko, da bodo prejemali uslužbenki obleko redno vsako leto. Po sedanjem pravilniku, ki predvideva letno obleko na vsaki dve leti, zimsko vsako 3 leto, odpade obleka za eno leto popolnoma, dočim bi prejeli upravičenci drugo leto kar dve obleki, kar nikakor ni ekonomično. 4. Uslužbenke, ki vrše službo, za katero je predvidena višja šolska, odnosno posebna strokovna izobrazba (gasilci, profesionalni, šolski sluge, profesorji, zdravstveno pomožne osebe, telefonisti, inkasanti in podobno) naj se prevede v drugo neuradniško kategorijo v smislu § 16 službene pragmatike.

O teh željah je dejal g. župan, da se mu zde izvršljive, ne more pa odločiti sam, ker je vezan na občinski svet. Obljubil pa je, da bo želje uslužbencev podpiral. Upoštevati je seveda treba težak položaj, ki je nastal zaradi gospodarske krize.

Predsednik Zveze magistratnih organizacij g. direktor Jancigaj je poročal o položaju občinskih uslužbencev v drugih avtonomnih mestih. Za poročil se je zahteval predsednik g. Oblak ter zaključil sestanek.

Razkrinkano tihotapstvo špirta

Ljubljana, 24. maja

Finančni organi ljubljanske finančne direkcije so prišli v družbi z varnostnimi organi na sled prevežani tihotapski družbi, ki se je bavila s tihotapljenjem špirta iz savske v dravsko banovino.

V afero je zapletenih več oseb iz Ljubljane, oziroma iz ožje ljubljanske okolice, vendar jih je imelo od teh 5 neposredno zvezo z zagrebškimi posredovalci. Od teh 5 oseb sta dva izučena šoferja, eden ima svoj tovorni avto, ostale tri osebe pa so po poklicu trgovci in gostilničarji.

Tihotapljenje špirta iz savske v našo banovino se je pričelo že lani. Liter špirta stane pri nas okrog 60 Din, ker znaša državna taksa na liter 24 Din, banovinska 7 Din, mestna pa 5 Din. Tudi zunaj, na deželi imajo na špirit občinske takse, tako da je cena špirtu približno povsod enaka.

Odkar so nas pričeli zalagati s špiritom tihotapci, je konzum špirta v trgovinah zelo padel, kar pa ni čuda. Tihotapska družba ga je namreč prejemala iz savske banovine po 16 Din liter.

Tihotapci, ki so imeli dolgo časa srečo, da so delovali prav nemoteno, so se slednjič sami izdali in sicer prav po nerodnosti. Omenjena šoferja sta bila dne 15. maja ponovno poslana z vozom do Zagreba, da pripeljeta robo. Voz sta pustila, kakor navadno, nekeje zunaj mesta, sama pa sta se podala v mesto. S seboj sta imela aktovko, v kateri sta imela poleg papirnatega tudi za 15.000 Din srebrnega denarja. Ko sta se kretala po mestu, pa sta se zardela sumljiva nekemu policistu, ki ju je ustavil in pozneje aretirali. Na policiji so ju imeli prvotno za nevarna vlomilca, a sta šoferja, razumljivo, protestirala proti taki obdolžitvi. Zagrebška policija je se nato obrnila po informacije v Ljubljano in slednjič oba aretiranca poslala nazaj v Ljubljano. Tu sta bila zaslišana, pri tem pa sta se izdala. Sledile so nadaljnje poizvedbe, ki so dognale, kdo financira dobavo špirta, odnosno kdo ga kupuje in nato prodaja dalje. Tako so izsledili one tri trgovce iz okolice in dognali še, da so iz tihotapljenega špirta izdelovali raz-

ne vrste žganja. Deloma so špirit tudi prodali, seveda za veliko višjo ceno, kakor so ga plačevali sami. Pri omenjenih treh so zaplenili finančni in varnostni organi tudi več korespondence, tako da jim je bila z njo olajšana nadaljnja preiskava, ki pa še traja. Kakor je dognano doslej, je bilo vtihotapljenega v dravsko banovino nekaj nad 50 hl tega cenenejšega špirta.

Obsodba zaradi vloma v pošto na Viču

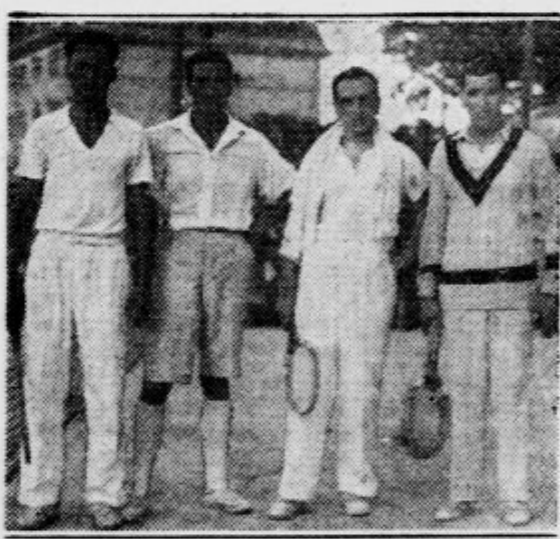
Ljubljana, 24. maja

Drzen vlom v poštni urad na Viču, ki je bil izvršen v noči med 4. in 5. decembrom lani ter je dal vlomilcu plen v znakah in drugih vrednotah za 5140 Din, je bil predmet razprave pred malim kazenskim senatom. Obtožen je bil 25letni Vičan, Stanko Senger, ki pa je po vladu kot vlomilca ovdal ljubljanski policiji nekega K. P. Ta mož je bil izpuščen, ker se je dokazala njegova popolna nedolžnost, Senger pa je hodil po Viču in Ljubljani ter raznim osebam prodajal poštne znamke. Nekomu jih je prodal celo tisoč komadov. To prodajanje je postalo sumljivo in je policija Sengerja aretirala in izročila sodišču.

Tudi pred sodniki je Senger zanikal svojo udeležbo pri vladu ter se zgovarjal na nekega neznanca, ki mu je baje za sedem kovačev prodal celo kolekcijo poštne znamke. Da je nedolžnega človeka ovdal zaradi vloma, pa je Senger na razpravi priznal. Pri vladu je bil oskodboden tudi poštni služitelj g. Fran Nakrst, kateremu je vlomilec odnesel hranilno knjižico z manjšo vlogo. Nakrst je prvi opazil vlomilsko početje.

Senger je bil zaradi vloma na Viču obsojen na 3 leta in en mesec robije, prej pa je bil že zaradi razbojništva obsojen na 2 leti, in ker je bil lani julija iz mariborske kaznilnice pogojno odpuščen, bo moral še od te kazni prestati nekaj mesecev. Z razsodbo Senger ni bil zadovoljen ter je prijavil revizijo in priziv.

Teniško prvenstvo banovine

Poleg drugih sportnih prireditev med binkočnimi prazniki so se tudi igralci tenisa borili tri dni za naslov prava dravske banovine. — V dvojbu gospodov sta zmagala Truden (Ilirija) — Schäffer (Hašk, na desni), pred parom brata Friedrich (Hašk).

Čitajte tedensko revijo „ŽIVLJENJE IN SVET“

KULTURNI PREGLED

Izpoved naravoslovca

Albert Einstein je nno najslavnejših imen z duhovnega področja sodobnega človeštva. Njegovo splošno in posebno teorijo relativnosti smatrajo mnogi za revolucionarno dejanje v sodobni fiziki, med tem ko on sam vidi v nji »naravni razvoj linije, ki jo lahko zasledujemo skozi stoletja«. Trdili so, da je z njo izrinil Newtona, enega izmed očetov današnjega nazora o fizikalni sliki sveta, med tem ko Einstein pravi, da ga je samo izpopolnil in da Newtonove »jasne in velike ideje ohranijo kot fundament tudi za vso bodočnost velik pomen v vsej naši sodobni pojmovni sestavi na področju filozofije o prirodi.«

Vsekakor štejejo Einsteinu med največje učence našega časa, in v nekem hramu prosvetljenosti v New Yorku so postavili Einsteinov kip poleg Platona, Aristotela, Kopernika, Newtona, Darwina in drugih, ki so obogatili človeštvo z vekovitim spoznanjem o prirodi in človeku. Njegova relativnostna teorija je vsaj po imenu znana vsakemu povprečno izobraženemu človeku po vsej zemeljski krogi, dasi jo razumejo samo specialisti, ker je zvezana s teoretično fiziko in visoko matematiko. Einstein pa si je tudi pridobil velikih zaslug na področju teorije kvantov in molekularnega gi-

banja. L. 1921. so mu podelili Nobelovo nagrado.

Nedvomno je Einsteinu nekoliko pripomogel do sedanje svetovne popularnosti — svetovni tisk, ki imajo nanj židje izreden vpliv. Einstein je namreč židovskega rodu in je vedno naglašal zvestobo svojemu narodu ter podpiral sionistično gibanje. V Ameriki, kjer se nimajo smisla za čistost arijske rase, je pridelil nedavno predavalno turnejo z namenom, da vzbudi zanimanje za židovsko univerzo v Jeruzalemu, ki ga je izvolila za svojega častnega profesorja. Zanimanje ni ostalo samo pri besedah: židovski zdravniki so zbrali toliko dolarjev, da je bil zagotovljen obstoj medicinske fakultete. Ako Einstein ne bi bil zastavil svoje besede za jeruzalemsko univerzo, bi finančni rezultat najbrž ne bil tako obilen. Vendar je Einstein tudi v Ameriki zadel na odpor. Neka ameriška ženska liga je dvignila protest zoper Einsteinov prihod v deželo ženske svobode. Židovski učenci, ki je odgovoril s pismom, ki se v njem duhovito norčuje iz srboritih Amazonk.

Pravkar je založba Querido v Amsterdamu izdala Einsteinovo knjigo »Mein Weltbild«. Prvič se tudi širšemu občinstvu nudi prilika, da spozna duhovni pro-

fil slovečega žida, ki je preobrnil pojme časa in prostora v modernem nazoru o vsemirju. Omenjena knjiga je sestavljena iz Einsteinovih, večidel priložnostnih izjav, člankov, govorov, pism in predavanj za širše izobraženo občinstvo. Razdeljena je na pet poglavij, katerih prvo razdelja Einsteinovo stališče v splošnih vprašanjih svetovnega nazora, drugo se tiče politike in pacifizma, tretje karakterizira Nemčijo v letu 1933, četrto se bavi z židovstvom, peto pa je posvečeno znanosti. V slednjem so objavljeni med drugim govori, ob vstopu v Prusko akademijo znanosti (leta 1914.), o Keplerju, o Newtonovi mehaniki, o Maxwellovem vplivu na razvoj pojmovanja fizikalno — realnega, govori in članki o teoriji relativnosti, o postanku te teorije i. dr. Ta del Einsteinove knjige zahteva od čitatelja največ znanja in pozornosti: širše občinstvo se bo komaj pretolčko preko prvih strani. In vendar so to tako rekoč popularni spisi v primeri z Einsteinovim temeljnim spisom, ki je z nekaj strani tiska zamajal moderno sliko o svetovju.

Prvi del knjige, ki mu je dal Einstein naslov »Wie ich die Welt sehe«, je nekaka izpoved njegove vere in prepričanja. Tiče se vseh temeljnih vprašanj našega časa: problema svobode, individuala in družbe, poedince in države, osebnosti in občestva, narodnosti, mednarodnega sodelovanja, religije in znanosti, fašizma in znanosti i. t. d. Posebno zanimiv je drugi sestavek. Einstein izpoveduje svoj nazor o globoki

vezanosti človeka — poedince s soljudmi in pravi: »Ne čutim, da bi bile socialno-razredne razlike upravičene, saj slednjič slone na nasilju. Verujem, da je preprosto in skromno nvanje življenje dobro za vsakega človeka, za telo in za duha.« Einstein ne veruje v človekovo svobodo v filozofskem smislu in pravi, da je z objektivne strani abotno vpraševati po smislu ali svrhi življenja. Vendar ima vsak človek svoje ideale, ki mu nekako usmerjajo življenje, in je prav, da jih ima. Zase ne veruje, da bi ugodje in sreča bili samemu sebi namen; ta etična podlaga je lahko tudi ideal svinske črede! Ideali, ki so svetli in pred menoj in me vedno iznova navdajali z veseljem do življenja, so bili dobrot, lepota in resnica. Če ne bi imel občutka, da se strinjam z enako mislečim, če se ne bi bavil z objektivnim in z večno nedosežnim na področju umetnosti in znanstvene raziskavanja, bi se mi zdelo življenje prazno. Banalni smrti človeških teženj: posest, vnanji uspeh, luksuz so se mi že izza mladih let zdeli zaničevanja vredni (str. 13).

V nadaljnjem priznava Einstein, da se kljub svojemu strastnemu čutu za socialno pravičnost in socialne dolžnosti ni mogel nikdar tesneje zblizati z ljudmi in njih občestvi. V politiki je pristal demokrati: vsak človek bodi uvaževan kot oseba in noben ne bodi oboževan. V človeškem dejanju in nehanju je najdražje »ustvarjanje in čuteči individuali, osebnost: samo ona ustvarja vse, kar je žlahtnega in

sublimnega, medtem ko čreda ostaja topa v mišljenju in topa v čutenju.« Najlepše, kar moremo doživeti, je skrivnostno. To osnovno čustvo stoji ob zibelki prave umetnosti in prave znanosti. Kdor ne pozna občutja skrivnostnega, kdor se ničemer več ne čudi, pred ničemer ne ostrmi, ta je tako rekoč mrtev in njegove oči so že ugasile. Doživeti skrivnostnega — pa najsi je pomečano s strahom — je ustvarilo tudi religijo. To, da vemo za obstoj neumljivih reči, za manifestacije najgobjega razuma in najsvetlejšje lepote, ki so našemu umu dostopne zgolj v svojih najprimitivnejših oblikah, ta vednost in to občutek ustvarjata pravo religioznost, in v tem smislu se štejem tudi jaz med globoko religiozne ljudi.« Misli o religiji neumljivega in skrivnostnega razvija ta prodorni mislec v enem nadaljnjih člankov, ki ima naslov »Verstvo in znanost. Tu se priznava h kozmični religioznosti, ki so jo nezavedno izpovedovali tako nesprotni misleci, kakor so bili Demokrit, Frānčisek Asiški in Spinoza.

Obsežen del Einsteinove knjige zavzema misli in izjave o miru in vojni ter o vsem, kar je s tem v zvezi. Einstein je odločen, brezkompromisen pacifist. Njegovo stališče je z vidika čistega razuma pravilno, z vidika praktičnega razuma pa neizvedljivo. Mož, ki je dognal relativnost naših pojmov o prostoru in času v vsemirju, je preziral relativnost v ozkih zemeljskih mejah. Njegovo stališče je v stvarih praktičnega pacifizma defetistično. Zdi se,

Iz Celja

— **Predavanje o tuberkulozi.** Pod okriljem ljudske vsučilnice in krajevne protituberkulozne lige bo predaval v ponedeljek 28. t. m. ob 20. v risalnici celjske mešanske šole docent g. dr. Ivan Matko iz Maribora o tuberkulozi in sliki s šolsko-higijenske stališča. Vabljeni!

— **Članstvu celjskega Sokola.** O priliki župnega zleta v Celju v dne 9. in 10. junija bo potrebnih okrog 60 bratov, ki bi bili voljni prevzeti službo rediteljev. Bavijo naj se do 1. junija društvenemu načelniku br. Poljskaku (Zvezna knjigovodnica v Celju) pismeno ali ustmeno zaradi oadajnih navodil.

— **Prošnja društvom šmarnega sreza.** Društvo kmečkih fantov in deklet v št. Petru na Medvedjem selu priredi 24. junija tekmo koscev v večjem obsegu, združeno z ljudsko veselico. Prosimo, da blagovolijo društva gorje upoštevati in za morebitne prireditve določijo drugi dan.

— **16 mesecev starega fantka** odda občina Celje okolica zanesljivim ljudem za svojega ali pa v oskrbo proti primerni odškodnini. Stranke, ki bi se zanimale za prevzem otroka, naj osebno ali pismeno javijo svoje pogoje občinskemu uradu za Celje okoli 10. t. m.

— **Brezposelnost.** Pri ekspozituri javne borze dela v Celju se je ob 11. do 20. t. m. na novo prijavilo 67 brezposelnih (39 moških in 28 žensk), posredovanje za delo je bilo 24, odpotovalo je 19, odpadel pa je en brezposelni. Dne 20. t. m. je ostalo v evidenci 535 brezposelnih (550 moških in 35 žensk) napram 562 (528 moških in 34 žensk) dne 10. t. m.

— **Otrok pod vozom.** V sredo dopoldne je neki voznik na cesti v Kasazah pri Petrovčah povozil štiriletnega rudarjevega sinčka Mihaela Baloha iz Kasaz. Otroka, ki je dobil hujše poškodbe, so prepeljali v bolnišnico.

— **Kino Union.** Danes ob 16.15 in 20.30 zvočna opereta »Zemlja smehljaja« in dve zvočni predgri.

Iz Maribora

— **Zborovanje sadjarjev in vrtnarjev** dravske banovine bo v nedeljo 3. junija ob pol 10. v dvorani Zadrugu gospodarske banke. Na dnevnem redu je zanimiv referat ravnatelja g. Josipa Priola o pospeševanju koščeničkov in lupinastega sadja v dravski banovini glede na izvoz in potrebe domačega konzuma.

— **Šahovski turnir za prvenstvo Maribora.** Predsedni se je odigral III. kolo šahovskega prvenstvenega turnirja. Lohov je premagal Lukeža, Golec pa Silo. — Prihodnje kolo se bo igralo v nedeljo 27. t. m. v kavarni Central. Stanje: Lešnik, Kramer 2 (1), dr. Lipaj, Kukovec, Lohov 2, Fiser 1 in pol, Stupanj, Sila, Lukež, Golec 1, Strniša pol, Ostanek 0 (2).

— **Darilo.** Ban dravske banovine g. dr. Marušić je naklonil Stanici za socialno skrb rekonvalescentnih delavcev v Mariboru 1000 Din kot enkratno podporo za preskrbo rekonvalescentnih delavcev, ki so svojo zakonito pomoč iztrpali, pa zaradi bolnišni se vedno niso sposobni. — Kuratorji stanice izreka g. banu iskreno zahvalo za to pomoč.

— **Predstojništvo mestne policije** pozivlja vse lastnike motornih vozil, da dvignejo takoj evidenčne tablice za leto 1934. Obenem morajo dokazati, da je plačana državna in banovinska davščina za vozila. Varnostni organi so dobili nalog, da morajo ustaviti z 25. t. m. vsakega vozača motornih vozil, ki ne bo imel do tega dne opremljenega vozila z evidenčno tablico za leto 1934. Proti lastnikom motornih vozil, ki se ne bodo odzvali temu pozivu, bo uvedeno kazensko postopanje.

— **Poskusen samomor.** Včeraj popoldne je 17letna pomožna delavka Draga Z. v samomorilnem namenu izpla večjo količino octove kisline. Domači so pravočasno opazili njeno dejanje in so poiskali reševalce, ki so jo prepeljali v bolnico, kjer so ji zdravniki izprali želodec in jo rešili najhujšega.

Iz Kranja

— **Kino v Narodnem domu** bo predval čarobno legendo iz ogrske puste »Marijov«. V naslovni vlogi slava Annabella. Film je napravljen v našem Banatu in ima za spremljavo krasno cigansko glasbo.

Iz Kamnika

— **Nevarno kolezarenje v Kamniško Bistrico.** Nova vozna cesta v Kamniško Bistrico je do Mešenovca skoro ravna brez znatnejših vzponov in je kakor nalašč pripravna za kolezarenje. Od Mešenovca naprej pa je cesta strmo izpeljana po zasilno napačnem klancu na prejšnjo voznico pot. Ta del ceste ni za kolezarenje, ker je ponokod strmina prehuda. Voznja iz Bistrice nazaj pa zahteva od kolezarja mnogo previdnosti. Vsak, kdor se spusti po strmih in slabo posutih klancih, se podaja v veliko nevarnost, da ga na ostrem ovinku vrže s koleza ob drevo ali skalo ali pa v prepad. Tako se je t. dni tudi neki Kamničan vozil po nevarnem klancu. Ko pa je zavrl kolo, je padel naprej in priletel tako nesrečno

najst števil na leto daje okrog 700 strani teksta, in vse to je delo enega samega avtorja (pa ne edina njegova žetev v letu). Balda ne priobčeni tu samo svojih esejev, studij, kritik, prikazov, marveč tudi svojo pozicijo in prozo, drobne opazke in beležke, celo dovipne epigrame. Ne piše samo o literaturi, marveč takisto o javnem življenju; ima bistro oko in prodoren duševni pogled za vse, kar giblje našo dobo.

Četudi se s tem ali onim ne strinjaš, imaš vendar nad vsako vrstico občutek, da je kamila kakor kapljica iz polnega kozarca in da njegova misel ni jaden presek nekakega tujega mišljenja. Ljubitelj češkega jezika in slova pa predvsem uživa v Šaldovem izraževalnem moštvu. Ako še uvažimo, da je F. X. Šalda odličan poznavalec zapadnih literatur, zlasti francoske, si res lahko mnogo obetamo od čitanja njegovega »Zapiski«.

Kdor misli, da se naš literat lahko idejno šola samo neke na zapadu, že treba tudi v Španiji, samo ne na Češkem, naj vendarle ob priliki konzultira Šaldo. Spoznal bo, da so tu zapadni kulturni rezultati dobili bleščečega interpretu, ki jih je v svoji močni osebnosti srečno spojil z duhovnim bistvom enega najpozitivnejših narodov Evrope. In ta narod, — češki, — nam ni tako tuj, saj mi sicer ob vsaki priliki napijamo! — a.

Naročite — čitajte
LJUBIANSKI ZVON

pod cesto, da je obležal nezavesten. Šele po daljšem času ga je našel neki voznik in mu nudil prvo pomoč, nato pa so ga morali prepeljati v bolnišnico. To naj bo opomin!

Iz Litije

— **Šola in dom** bo imela v nedeljo po maši ob 10. občini zbor v naši osnovni šoli.

— **Tatvina v krojaški delavnici.** Krojaški mojster g. Leopold Krol je imel v zadnjem času že dva tatvinska obiska. Ukradeni sta mu bili dve kompletni obleki, ki jih je izdelal po naročilu strank. Ena obleka je siva, druga črna. Tatvina je prijavljena orožnikom.

Iz Zagorja

— **Sodni uradni dnevi.** Prvi uradni dan bo 4. junija. Potem sledi 2. julija, 6. avgusta, 3. septembra, 1. oktobra, 5. novembra in 3. decembra.

— **Zaposlitev brezposelnih na cesti Raddece-Litija.** V torek je odšlo še 32 delavcev na delo v Presko. Skupno je zdaj gobilo na tej cesti 92 brezposelnih zaposlitev, nekaj sto jih pa še čaka, kdaj bodo poklicani.

Iz Novega mesta

— **Huda nesreča motociklistke.** Za binokostno praznike sta napravila izlet z motociklom v Zagreb Baumkralz Karol, šofer pri knezu Auerpergu v Soteski, in njegova 29letna žena Zofija. Na povratku pa ju je zadel huda nesreča. Pri vasi Brodu sta privozila na moker teren, da je vozilo zdrknilo. Oba je z veliko močjo vrglo s sedežev ob cesto. Baumkralz, ki je po padcu takoj prišel k sebi, je prikočil k nezavestni ženi, ki je dobila pri padcu poleg poškodbe na glavi tudi hude notranje poškodbe. Ponesrečenka je bila pripeljana v žensko bolnišnico.

— **Tajni sokolski izlet.** Na binokostno nedeljo je priredila novomeška sokolska župa prvi tajni izlet, ki se je dobro obnesel. Izleta se je udeležilo 20 sokolskih edinic, ki so v nedeljo jutraj odrinile vsaka iz svojega kraja. Vsako društvo je moralo napraviti s svojega sedeža 25 km dolgo pot k enotnemu cilju — Trški gor. Ti so Sokole okrog 11. pričakali številni prijatelji z godbo novomeškega Godbenega društva. Ob tej priliki se je na gori zbralo do 500 bratov in sester z župnim starostom br. dr. Ivanom Vasičem, ki je imel na zbrano sokolstvo lep nagovor. Govoril je tudi nacionalni delavec, učitelj br. Šaša Dominko iz Nemške vasi.

— **Kino »Dom«** v Sokolskem domu bo predval danes in jutri, obakrat ob 20.30 in v nedeljo ob 18.30 in 20.30 zvočni film »Cariev valček«. V glavnih vlogah Martha Eggerthova in Paul Hörbiger. Predgrta Paramountov zvočni tehnik.

Iz Ptuj

— **Solsko leto na realni gimnaziji v Ptuj** bo zaključeno 6. junija. Dne 31. t. m. popoldne bodo dijaki na letnem telovadbo Sokola nasledili s javno telovadbo. Pobirala se bo malenkostna članarina za kritje stroškov, a morebitni prebitek pripade gimnazijskemu Podpornemu društvu za siromašne učence. Dne 2. junija popoldne in 3. junija ves dan bodo v gimnazijskem poslopi razstavljeni ženska ročna dela učenk in rabe, ki so jih napravili učenci v teku šolskega leta. Dne 5. junija ob 15. pa bo v slavnostni dvorani Dijaškega doma koncert pevskih zborov, ki obstojijo na zavodu, in godbene produkcije posameznih dijakov in dijakin. Sprejemni izpiti bodo v času med 20. in 25. junijem. Prijave za sprejemni izpit, kolkovane s 5 Din, je treba poslati ali predložiti gimnazijskemu ravnatelju do 20. junija. Prijavi je treba priložiti kresni list in šolski izkaz, ki dokazuje, da je otrok dovršil vsaj IV. šolsko leto osnovne šole. Pripravljeni morajo v koledarskem letu 1934. doseči vsaj starost 10 let, ne smejo pa pred 1. septembrom 1. 1934. dopolniti 14 let. Dan in čas sprejemnih izpitov bo pravočasno razglašen na oglasni deski v gimnaziji.

— **Podpora za pogorele.** Po zaslugi narodnega poslanca g. Lovra Petrovarja je ministvo za socialno politiko odobrilo podporo v znesku 50.000 Din za pogorele ptujskega sreza, ki so bili prizadeti od zadnjih požarnih nesreč. Trboveljska premogokopna družba pa je poklonila brezplačno en vagon cimenta, ki ga bo razdelila sreska organizacija JNS v Ptuj med pogorele ptujskega sreza takoj, ko bo vagon prispel, o čemer bo sreska organizacija pravočasno obvestila pristojne občinske organizacije JNS.

— **Kino** bo predval v soboto ob pol 21. in v nedeljo ob pol 19. in pol 21. film »Hladno deklico« z Lucijo Englišchevo in Jakobom Tiedekjem. V soboto ob 15. in 17. pa bodo mladinske predstave z izbranim sporedom.

Iz Prekmurja

— **Številne tatvine koles.** Kolesarstvo je v Prekmurju zelo razvilo in zato ni nič čudnega, če so ob takem številu kolesarjev tudi tatvine koles na dnevnem redu. Pred dnevi se je triglava družba uradnikov odpravila k neki gostilni v bližini Murske Sote. Ker je to bilo proti večeru, so kolesa zaklenili in jih priložili k zidu. Ko so se čez čas vrnili iz gostilne, niso več našli koles. Tat jih je odnesel zaklenjen. Po nekaj dneh so eno izmed ukradenih koles našli na neki njivi v bližini ciganske kolonije. Tatvine koles je prav hudo izlediti. Ukradeni kolo namreč razstavijo in potem prodajajo posamezne dele.

NIVEA na zrak in sonce

Toda, prosimo, oprezo! Vsa koža se je zaradi zimske obleke odvalila sonca, zato se natrije najprej z Nivea-kremo ali Nivea-oljem; oboje varuje in neguje kožo in pospešuje, da postane prirodno rjava.

GOSPODARSTVO

Vprašanje centrale samoupravnih hranilnic

H kongresu samoupravnih hranilnic kraljevine Jugoslavije, ki se je vršil preteklo nedeljo v Beogradu, je generalni direktor Pošte hranilnice dr. Nedeljković napisal za beograjsko »Vreme« članek pod naslovom »Značaj samoupravnih hranilnic«, v katerem med drugim predlaga, da bi Pošta hranilnica postala centrala jugoslovanskih samoupravnih hranilnic. Ta svoj predlog utemeljuje takole:

O priliki kongresa se je opazilo, da so se samoupravne hranilnice končno opredelile v svoji grupaciji med državnimi denarnimi zavodi na eni strani in privatnimi denarnimi zavodi na drugi strani. Uvidelo se, da jim je mesto le v zajednici z državnimi hranilnicami, ker imajo kot javnopravne ustanove enake cilje in naloge pri zbiranju hranilnih vlog. Dočim je privatnim denarnim zavodom zbiranje vlog le sredstvo za dajanje kreditov poslovnemu svetu, pri čemer gre tendenca za čim večjim dobičkom, se javnopravne hranilnice ustanavljajo predvsem z namenom, da malim vlagateljem iz najširših slojev naroda omogočijo absolutno sigurno zavestice. Javnopravne hranilnice se drže zaradi tega pri plaširanju pridobljenih vlog docela drugačnih principov kakor privatne banke. Predvsem si prizadevajo, da dosežejo čim večjo solidnost svojih poslov. Na drugi strani pa stremijo za tem, da z dajanjem kreditov dosežejo tudi splošno koristne cilje. Ti osnovni principi poslovanja ustvarjajo mejno črto med javnopravnimi hranilnicami in privatnimi bankami. Zato je prirodno, da se samoupravne hranilnice grupirajo skupaj z državnimi zavodi, da s skupnim delom poiskajo zaščito svojih specialnih problemov.

Eden od teh problemov, ki je največji in najvažnejši, je ohranitev popolne likvidnosti samoupravnih hranilnic. Moramo si biti na jasnem, da bo mogoče obnoviti zaupanje publike nasproti denarnim zavodom samo tedaj, kadar bodo vlagatelji lahko vedno na prvo zahtevo dobili povrnjeno vlogo. Hranilnice morajo torej paziti, kako plaširajo sredstva. Toda poleg tega morajo imeti neko skupno zaledje za primer naglih trenutnih potreb po gotovini. Tako zaledje more biti samo skupna hranilnična centrala, ki bi prejela po določeni obrestni meri nezaposlene denarne viške posameznih hranilnic z obvezo, da jih na prvo zahtevo zopet vrne, centrala pa bi lahko posameznim hranilnicam tudi priskrila na pomoč s kratkoročnim kreditom na lombard vrednostnih papirjev ali drugih vrednosti iz portfelja. Velika in močna centrala, za katero bi se naslonile vse hranilnice, bi lahko z velikim uspehom izvajala trenutno denarno obliko na eni in trenutno pomanjkanje gotovine na drugi strani. Tako centrala samoupravnih hranilnic bi mogla brez posebnih formalnosti postati v naši državi Pošta hranilnica. O tem vprašanju se že precej razmišlja in se delajo že konkretni predlogi. Zaenkrat pa želi pisec članka samo naglasiti potrebo take centralne ustanove, okrog katere bi se zbrale samoupravne hranilnice in svrhu zboljšanja svoje rentabilnosti in likvidnosti.

Problem, ki ga načelnja generalni direktor dr. Nedeljković, je brez dvoma zelo aktualen. Zlasti v današnji težki dobi se čuti tudi potreba central. institucije za izravnavo viškov in denarnih potreb posameznih zavodov, tako hranilnic, kakor tudi privatnih bank. Tega vprašanja se je »Jutro« na tem mestu dotaknilo pred dobrim mesecem (10. aprila), ko je v zvezi z organizacijo našega denarnega trga opozorilo, da je treba razmišljati o tem, da se z državno garancijo ustanovi institucija (ali več institucij) za izravnavo denarne potrebe med posameznimi zavodi, kjer bodo zavodi lahko kratkoročno nalagali svoja razpoložljiva sredstva in kjer bodo drugi denarni zavodi v trenutni sili lahko dobili denarna sredstva. Pri tem je »Jutro« omenilo n. pr. Češkoslovaško, ki je nedavno ustanovila poseben reeskontni in lombardni institut za denarne zavode. Kakor na eni strani priznavamo potrebo centrale za samoupravne hranilnice, tako se na drugi strani ne moremo prav strinjati s predlogom dr. Nedeljkovića, da bi Pošta hranilnica postala taka denarna centrala za samoupravnih hranilnic, ker je jasno, da mora biti taka centrala skupna ustanova hranilnic samih, ki bi imele tudi vpliv na vodstvo in na poslovanje ustanove. Poštna hranilnica je čisto državna ustanova, na katere poslovanje posamezne hranilnice ne morejo imeti nikakega vpliva. Tudi v drugih državah ne vidimo sličnih primerov. V Češkoslovaški imajo tamošnje češke hranilnice svojo centralno banko (Ustřední banka českých spořitelien) nemške hranilnice pa svojo (Zentralbank der deutschen Sparkassen in der CSR). Vrh tega je bil nedavno s posebnim zakonom ustanovljen omejeni reeskontni in lombardni institut. Slično centralo, kakor češkoslovaške hranilnice, imajo tudi avstrijske hranilnice (Zentralbank der deutschen Sparkassen Wien). V Madžarski pa obstoja skupna centrala bank in hranilnic (Centrala denarnih zavodov). V vseh teh primerih pa imajo v centralah včlanjeni denarni zavodi sami neposredno vpliv na poslovanje centrale. Ker se po navedbi dr. Nedeljkovića pri nas postavljajo v tem pogledu že konkretni predlogi, bi bilo nujno potrebno, da k stvari zavzamemo svoje stališče predvsem naše hranilnice same.

Problem, ki ga načelnja generalni direktor dr. Nedeljković, je brez dvoma zelo aktualen. Zlasti v današnji težki dobi se čuti tudi potreba central. institucije za izravnavo viškov in denarnih potreb posameznih zavodov, tako hranilnic, kakor tudi privatnih bank. Tega vprašanja se je »Jutro« na tem mestu dotaknilo pred dobrim mesecem (10. aprila), ko je v zvezi z organizacijo našega denarnega trga opozorilo, da je treba razmišljati o tem, da se z državno garancijo ustanovi institucija (ali več institucij) za izravnavo denarne potrebe med posameznimi zavodi, kjer bodo zavodi lahko kratkoročno nalagali svoja razpoložljiva sredstva in kjer bodo drugi denarni zavodi v trenutni sili lahko dobili denarna sredstva. Pri tem je »Jutro« omenilo n. pr. Češkoslovaško, ki je nedavno ustanovila poseben reeskontni in lombardni institut za denarne zavode. Kakor na eni strani priznavamo potrebo centrale za samoupravne hranilnice, tako se na drugi strani ne moremo prav strinjati s predlogom dr. Nedeljkovića, da bi Pošta hranilnica postala taka denarna centrala za samoupravnih hranilnic, ker je jasno, da mora biti taka centrala skupna ustanova hranilnic samih, ki bi imele tudi vpliv na vodstvo in na poslovanje ustanove. Poštna hranilnica je čisto državna ustanova, na katere poslovanje posamezne hranilnice ne morejo imeti nikakega vpliva. Tudi v drugih državah ne vidimo sličnih primerov. V Češkoslovaški imajo tamošnje češke hranilnice svojo centralno banko (Ustřední banka českých spořitelien) nemške hranilnice pa svojo (Zentralbank der deutschen Sparkassen in der CSR). Vrh tega je bil nedavno s posebnim zakonom ustanovljen omejeni reeskontni in lombardni institut. Slično centralo, kakor češkoslovaške hranilnice, imajo tudi avstrijske hranilnice (Zentralbank der deutschen Sparkassen Wien). V Madžarski pa obstoja skupna centrala bank in hranilnic (Centrala denarnih zavodov). V vseh teh primerih pa imajo v centralah včlanjeni denarni zavodi sami neposredno vpliv na poslovanje centrale. Ker se po navedbi dr. Nedeljkovića pri nas postavljajo v tem pogledu že konkretni predlogi, bi bilo nujno potrebno, da k stvari zavzamemo svoje stališče predvsem naše hranilnice same.

Izredni občni zbor Združenja trgovcev iz ljubljanske okolice

Ljubljana, 24. maja. Danes dopoldne se je vršil v Trgovskem domu izredni občni zbor Združenja trgovcev iz ljubljanske okolice, za katerega je bilo prejšnje zanimanje. Na dnevnem redu je bila sama ena točka, namreč ponovne volitve odbora za triletno dobo. Redni občni zbor Združenja se je letos že vršil že 7. marca in je bila takrat z večino treh glasov izvoljena nova urava s predsednikom g. Jožom Spornom, dočim je ostala druga lista, kjer je bil nosilec Franc Zebal v manjšini. Proti pravilnosti teh volitev pa sta se priložila g. Franc Zebal in Jož Pevec na Zbor-

nico za TOI, ki je to volitve razveljavila. Današnji izredni občni zbor je otvoril in vodil dosednji predsednik Josip Sporn, ki je pozdravil zborničnega konsumenta Frana Zagaria in zaslopnika Zveze trgovskih združenj g. Pavla Fabianija. V kratkih besedah je pojasnil povod za razveljavljanje volitev, nakar je zbornični konsulent g. Zagar pojasnil, da je zbornica pritožbi ugodila, ker je na običnem zboru 7. marca volilo 15 oseb, ki niso bili člani združenja in so le člani zastopali kot pooblaščenca, kar pa ni dopustno. Ker je pri takratnih volitvah znašala večina le tri glasove, je ta okolnost, ki je tudi združenje ni spodbijalo, dala dovolj povoda za razveljavljanje volitev.

Potem, ko je občni zbor sklenil, da se voli z listki, je g. Viktor Jeločnik z Viča predložil kandidatsko listo dosedanjega odbora z g. Josipom Spornom na čelu. Voditelj opozicije g. Fran Zebal z Rudnika je nato izjavil, da je njegova skupina ž z zadnjim predlagala kompromisno listo in se je pozneje njegova lista razlikovala od odbora. Volitve je glede dveh ali treh kandidatov. Izjavil je, da je njegova skupina nadalje pripravljena za kompromis. Med govorom g. Zebala je nastalo prepiranje zlasti glede vprašanja, ali smejo kandidati prve liste kandidirati tudi na drugi listi. Na poziv predsednika, da predloži svojo listo, je g. Zebal zahteval desetminutni odmor, da mora sestraviti to listo. Ta odmor so zborovalci dovolili šele z glasovanjem. Po navodilih zborničnega konsumenta g. Zagaria, ki je nadzoroval potek volitev z največjo natančnostjo, sta bili obe listi še korigirani, ker se je izkazalo, da nekateri kandidati niso vpisani v imenik članstva. Volitve so se vršile na podlagi seznamov, v katerega je bil vpisan vsak član, ki je prišel na občni zbor. Tudi ta lista je bila kontrolirana in je bilo izločeno nekaj volilcev, ki niso člani, odnosno so zastopali člane. Po končanih volitvah se skratkatorji pregledali oddane listke in je bil ugotovljen naslednji rezultat: volilo je 96 upravičencev in je bilo 61 glasov oddanih za Spornovo listo, ostalih 35 glasov pa za Zebalovo listo, tako da je bila izvoljena Spornova lista.

V uravo so bili izvoljeni gg.: Sporn Josip z Ježice, Šetine Davorin z Vrhlike, Majaron Joško iz Borovnice, Kregar Dora iz Dravlj, Jeločnik Viktor iz Rožne doline, Ogrin Ivan z Laverce, Rant Ivan iz D. M. v Polju, Logar Jernej iz št. Vida, Rohne Ivan s Sela-Moste, Bartl Hinko iz Rožne doline, Ambrož Alojzij iz D. M. v Polju, Hafner Lovro iz Preske, Toml Jakob iz Lanišča in Javornik Franc z Gline; v nadzorni odbor pa: Petrič Ivan, Šuster Joško in Jelačin Joško. Razen tega je bilo izvoljeno tudi razsodišče in pa delegati za zvezni občni zbor. Po volitvah so se zborovalci takoj mirno razšli.

Oficielna razstava Grčije na letošnjem Ljubljanskem velesejmu

Prvič, odkar obstoji ljubljanski velesejem, in tega je 14 let, se bo letos Grčija oficijalno udeležila te naše gospodarske prireditve z vzorci izdelkov grške industrije. Uprava ljubljanskega velesejma je v ta namen odstopila precejšen del paviljona »G«, kjer bodo Grki priredili svojo zanimivo in za vsakogar pošteno razstavo.

Grški narod nam je simpatičen že od nek daj. Večje ga prijateljske in politične vezi s Srbijo še izza balkanske vojne. Zato je prav, da se tem vezem priključijo še ekonomske in železi je, da bi ljubljanski velesejem s svojo razstavo znatno pripomogel k gospodarskemu zblizanju obeh narodov. Razstavo organizira v imenu grške vlade uprava velesejma v Solunu. Naše ministvo trgovine je dodalilo organizatorjem svojega eksperta v osebi gozp. Mandića, ki je istočasno tudi tajnik grško-jugoslovanskega komiteja. V Beogradu se ustanavlja posebna trgovinska agencija, ki naj bi na komercialni bazi pospeševala zamenjavo industrijskih in agrarnih dobrin med Jugoslavijo in Grčijo.

Razstava bo obsegala grške proizvode, ki so predvsem namenjeni za izvoz, kakor terpentini, kolofonija, svilene tkanine, južno sadje, posušeno grozdje, grška vina itd. in pa produkte grške industrije. Vseh grških razstavilcev bo 89.

Izkreno želimo, da bi naši trgovci s to razstavo mnogo pridobili in da bi spoznali produkcijsko moč Grčije, kar naj pripomore k poglobitvi medsebojnih trgovinskih odnosov. Naša trgovinska politika je prav posebno zainteresirana na dobrih gospodarskih odnosih z Grčijo.

Gospodarske vesti

— **Naš uvoz cinkove rude.** Kakor poročajo iz Splita, je t. dni prispel v tamošnje luko parnik »Prejedenik Kopačič« s tovorom 1000 ton cinkove rude, ki jo je pripeljal po naročilu »Cinkarne« d. d. v Celju. To je bil prvi transport te rude v našo državo preko splitske luke, kar je vzbudilo pozornost. Doslej je Cinkarna v Celju rudo dobivala iz Afrike in Sardinije preko Sušaka, sedaj pa se poslužuje tudi splitske luke, kar zaradi tega nima nikakih večjih stroškov. Železniška tarifa za jadranske luke je namreč izenačena in stane prevoz iz Sušaka prav toliko, kakor iz Splita. Poverjenik »Cinkarne« d. d. v Celju inž. Pipuš je ob tej priliki podal spletkim novinarjem v razgovoru pojasnilo na vprašanje, zakaj podjetje ne uporablja domače cinkove rude. Iz tega pojava nima razvidno, da naša domača cinkova ruda iz Trepče pri Kosovski Mitrovici po svoji kakovosti sicer ne zaostaja za grško ali angleško rudo, vendar podjetje ne more kupovati te rude iz enostavnega razloga, ker prihaja k nam inozemska ruda ceneje. Rudnik v Trepči tudi še nima vseh potrebnih tehničnih naprav. Pri tej priliki je inž. Pipuš pojasnil, da Cinkarna v Celju ni samo edina tvornica te vrste v Jugoslaviji, temveč na vsem Balkanu. Osnovana je bila l. 1878. Po udeležitvi je bila nekaj časa tvornica v obratu države, nakar jo je država dala v zakup »Cinkarni« d. d. Pri tej družbi pa je država udeležena s eno tretjino delniškega glavnice. Podjetje izdeluje poleg cinka in cinkove pločevine tudi cinkovo belilo in žvepleno kislino.

— **Oddaja zakupa bufteta** na postaji Rakke se bo vršila potom ofertne licitacije pri direkciji državnih železnic v Ljubljani 23. junija.

— **Prodaja starih lokomotiv, kotlov in tenderjev** se bo vršila potom ofertne licitacije 9. junija pri ekonomskem oddelku ge-

Proti bolečinam v ledjih

uporabljaite SLOANOV LINIMENT. Če vas napade bolečina, nimate naložno brez vikanja, malo Sloanovega Linimenta, ki vam prodre v kozo, greje in pomirja boleče delo, takoj odpravi bolečino, da se prav kmalu dobro počutite. Uporabljaite Sloanov Liniment zoper revmatizem, ishio, bolečine v križu, bolečine v ledjih, bolečine kontuzije in distorzije in zoper vse vrste bolečin mišic.

Dobro se v vseh lekarnah in drogerijah.

SLOANov
LINIMENT

ODPRAMI BOLEČINE

Odobreno od min. soc. poln. mar. odzveja 5. br. 4397 od 15. marca 1932.

neralne direkcije državnih železnic v Beogradu.

— **Dobave.** Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 4. junija ponudbe glede dobave 180 kg lamenege firme in 100 kg minija; do 11. junija pa glede dobave 1 ročne kabelske dvigalne naprave. Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 6. junija ponudbe glede dobave karkastih cevi, bencinskih svetilk, poljskih kovačnic, čelita za filtriranje vode; do 7. junija glede dobave orodja za krojač in čevljarje, žabljev, podkovic, lesenih klincev, amole, čelnelega voska, raznih čopičev, pločevine itd.; do 8. junija pa glede dobave večje množine vijakov in brusnih plošč. — Dne 29. t. m. se bo vršila pri ekonomskem oddelku komande mornarice v Zemunu direktna pogodba za dobavo 2000 komadov zimskih mornarskih maj.

Borze

24. maja.

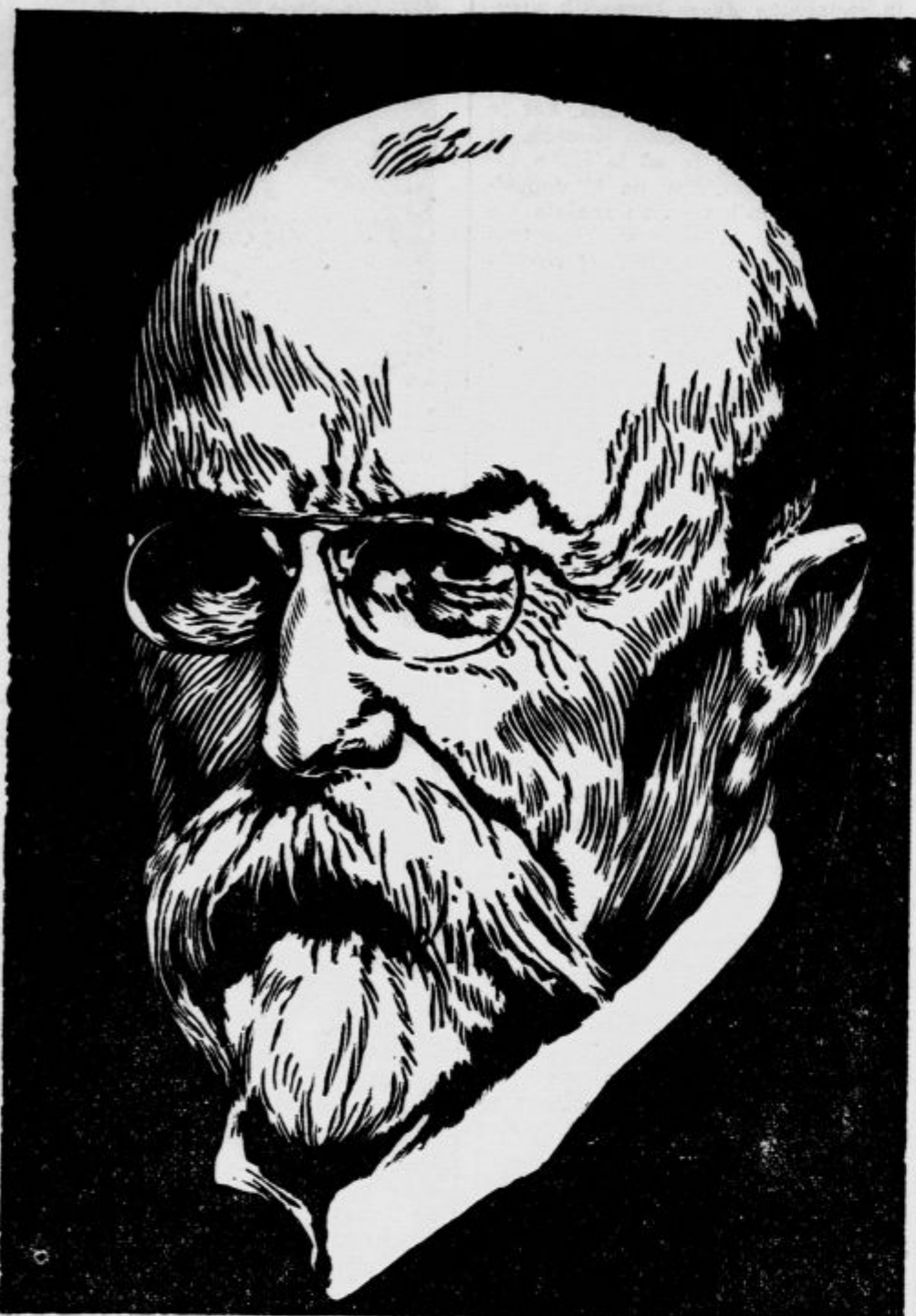
Na ljubljanski borzi so oficijelno tečaji ostali v glavnem nespremenjeni. Davizi London in Berlin sta nekoliko popustili. V privatnem kliringu notirajo avstrijski šilingi nespremenjeno 9.37 — 9.47 (v Zagrebu promet po 9.4450). Španske pezete so bile v Zagrebu zaključene po 6.4975, v angleških funtih pa je bil promet po 252.75.

Na zagrebškem efektom tržišču se je Vojna škoda za kaso in za maj trgovala po 309. Promet je bil tudi v 7% Blairovem posojilu po 52.50 in v 8% Blairovem posojilu po 57.

Devize.

Ljubljana. Amsterdam 2311.51 — 2322.8

Četrtrič prezident

T. G. Masaryk je bil večer ob 10. dopoldne ponovno izvoljen za prezidenta ČSR. Dobil je 327 glasov
LESOREZ SLIKARJA-GRAFIKA ELA JUSTINA

Vlaki na brezžični pogon

Prevrat v železniškem prometu

Ameriški tisk premlevala je vso obširnost najnovejšo Teslovo senzacijo, o kateri smo te dni poročali tudi mi, namreč senzacijo, ki ne pomeni nič drugega, nego da je našemu slavnemu rojaku uspelo rešiti vprašanje brezžičnega prenosa električne sile.

Ze nekoliko desetletij se je Nikola Tesla, ki ga Američani imenujejo največjega Edisonovega tekmeča, delal na rešitvi tega problema, ki ga je tudi kot prvi načel, kakor je bil sploh prvi, ki je po Hertzu odkrite električne valove uporabil v radiotelegrafične svrhe. Tesla in ne Marconi, ki se je samo okoristil z njegovimi idejami, je namreč pravi izumitelj radiotelefije, samo da je reklama, ki si jo je delal italijanski inženjer z njegovim izumom, za dolgo časa mogla zasenčiti pravega očeta. Marconi se je v zadnjih letih bavil isto tako s problemom brezžičnega prenosa velikih električnih energij, a pri tem ni prišel niti tako daleč kakor Tesla v svojih prvih poskusih, ko je že mogel na daljavo prenesti električne žarnice, ne da bi bile v kontaktu s strojem, ki je proizvajal električno energijo. Sicer je tudi Marconi svoje jachte v Genovi prižgal brezžično obročnice na razstavnem prostoru zadnje svetovne razstave v Sydneyu, a tedaj je šlo bolj za tehnično igranje, s svoje ladje namreč ni oddajal toka, ki bi bil potreben, da bi obročnice zagorele, temveč samo minimalno količino brezžične energije, ki je zadostovala, da je v sydneyjski električni centrali sprožila zvzd, ki je vključil tok za električno razsvetljavo na razstavi. Energija vseh evropskih brezžičnih veleposlat skupaj ne bi zadostovala za kaj več in ne bi bila sposobna spraviti brezžično v obrat niti ene lokomotive, kakor se je posrečilo sedaj Tesli z novim načinom prenosa velikih električnih sil. Podrobnosti o tem njegovem novem načinu ne vemo, on sam je o njem molčal, ker je hotel svet presenetiti z izvršenim dejstvom: z železniško progo, ki bi na njej vozili vlaki z brezžično oddano energijo iz posebne centrale.

Toda po indiskretnosti enega njegovih asistentov je prišla stvar v javnost, še preden so se poskusili v manjšem obsegu prenesti v prakso. Ta asistent pripoveduje, da je Tesla v zadnjih letih neumorno eksperimentalno in izpopolnjeval svoj izum, dokler ni prekoračil stanja golih laboratorijskih poskusov in mu ustvaril podlogo za praktične poskuse na veliko. Ti poskusi se bodo izvršili sedaj na 60 km dolgi železniški progi ob niagarskih slapovih, ki so jo dale oblasti slavnemu raziskovalcu na razpolago. Na tej progi bo vozila za poskušnjo velika lokomotiva s štirimi vozovi, Teslova centrala pa bo oddajala zanjo brezžično energijo. Ni nobenega dvoma, da bodo tudi ti eksperimenti imeli popoln uspeh, pišejo ameriški listi. Kakšen pomen bo imelo to za bodoči razvoj železniškega in vsega drugega prometa, si lahko mislimo. Najnovejši Teslov izum je sposoben zrevolucionirati tehniko in dati vsemu svetu nov obraz, kakor mu ga je dal svoječasno izum parne lokomotive ali pozneje industrijsko izkoriščanje izmeničnega toka, ki je tudi Teslova iznajdba.

Kakšen je ameriški raj

Tik pred binkoštnimi prazniki je uničiteljsko četrt v Chicagu pošasten ogenj, ki pa ni bil prvi v zgodovini tega mesta. Že l. 1871. je neka krava v hlevu prevrnila petrolejko. V trenutku je nastal požar, ki je upepelil 17.000 hiš. Zgorelo je tudi 200 ljudi. Zavarovalnice so morale plačevati tako visoke zavarovalnine, da so šle po vrsti v konkurz.

Zaradi te katastrofe je bil uvoz živine v Chicagu nekaj časa prepovedan. Polagoma pa so Američani pozabili na katastrofo in krava, ki je njihovim prednikom prinesla toliko gorja, je postala pridobitni simbol mesta. Razmahnila se je silna mesna industrija in trgovina z žitom, a tudi korupcija, gangsterstvo in drugi izrastki.

Največji škandal pa je nastal, ko je Upton Sinclair izdal knjigo »Močvirje«, v kateri je popisal neskočno umazanost mesta in nesnažnost v klavnicah pri izdelovanju konzerv. Zaradi te knjige, ki je prenaravno orisala čistoče pridobitne razmere, so morali za nekaj let skoro popolnoma ustaviti izdelovanje konzerv, ker so se ljudem tako zga-bile, da jih niso hoteli več kupovati. Medtem pa so klavnice izboljšale metode za konzerviranje in mesna industrija je zopet jela procvetati.

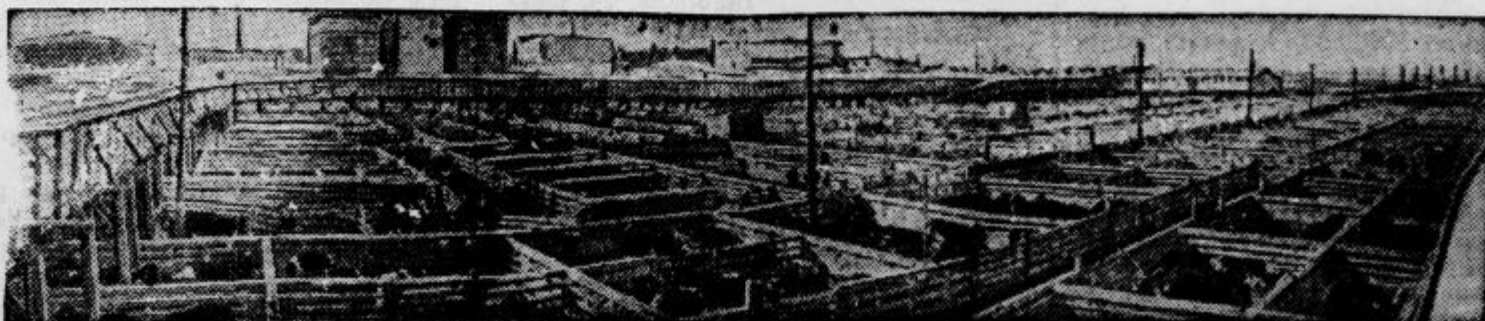
Razen Fordovih tvornic v Detroitu in elektrarne družbe General Electric Co v Shenectadyju, država New York, ni nikjer na svetu tako titansko velikih industrijskih naprav kakor se z njimi ponaša Chicagu. Ta mlada naselbina neprestano narašča. Prebivalstvo se pomnoži vsako leto za sedemdeset tisoč ljudi. Zasuli so že ogromne komplekse Michiganškega jezera, da so lahko zgradili udobne avtomobilске ceste za svetovno razstavo l. 1933. Prav tako stojita na tleh zasutega jezerskega brega akvarij in stadion. Prej so prihajali prebivalci vzhodnega dela poleti v kopalni obleki iz bivaljših po jezeru navzdol na kopanje. Zdaj so se razmere tako preduročile, da se morajo voziti z avtomobili, če hočejo priti k vodi.

Milijarderji žive v jeseni v New Yorku, poleti na Floridi, pozimi v Beverly Hillsu v Kaliforniji, časih tudi v Nici. V Chicagu je le malo velekapitalistov. Kljub Michiganskemu jezeru, kopališču in drugim udobnostim je namreč Chicagu pusta naselbina, polna dima, blata, hladnih vetrov, domovina zločincev, gnezdo bede.

Nebotičniki se lahko naslikajo in opišejo, lešene bajte v Chicagu se ne dajo ne fotografirati ne opisati. V Evropi bi jedva našli kaj slabejšega, kar spominja na ta bivaljša. Še celo jame v Armeniji in flovnate kočice v Besarabiji so boljše od lesenih bajt v Chicagu. Tam je človek vsaj zavarovan pred dežjem in mrazom.

Zadostuje, da si človek ogleda dve ali tri bajte v tem svetovnem mestu. Čeprav

Tipično živinsko dvorišče v Chicagu

roglet na eno izmed dvorišč klavniške četrti v Chicagu, kjer je ogenj uničil sedmo mesto

Kako je zgrajeno vesoljstvo?

Skrivnostne pramegle — 75.000 bilijonov zvezd

Kako veliko je vesoljstvo?

Na to vprašanje še vedno ni dokončne odgovora. Vsako leto globlje prodira človeški duh vanj, a do konca mu ne pride. Danes vemo, da se razprostira okrog 300 milijonov svetlobnih let okrog nas, premer »znane« nam vesoljnosti znaša torej 600 milijonov svetlobnih let.

Kaj je svetlobno leto? Svetloba se giblje s brzino 300.000 km na sekundo in to je komaj 1 svetlobna sekunda. Naš sončni sistem je v primeri z vesoljnostjo neznatno majhen. Od sonca do zemlje rabi svetloba komaj 7 minut. Toliko časa potrebuje, da prepotuje pot 126 milijonov kilometrov. Do najbližje zvezde stalnice je razdalja za kakšni dve svetlobni leti. Toda današnja astronomija računa s stotinami, tisoči in milijoni, celo sto milijoni svetlobnih let.

V prejšnjem stoletju so se zvezdoslovci bavili bolj z raziskovanjem sistema Rimske ceste, danes pa jih zanimajo predvsem spiralsne pramegle, to so samostojni sistemi Rimske ceste, ki nimajo z našim svetov-

nim sistemom nobene zveze in vsebujejo sami milijone in tudi milijarde zvezd. Posebne zasluge za raziskovanje spiralnih megel ima sloviti ameriški zvezdoslovec prof. Hubble z observatorija na Mountu Wilsonu.

Njegovo delo nam je dalo nekakšen zadovoljiv pregled vesoljstva. Daljave, ki nas ločijo od spiralnih pramegl, se seveda ne dajo več meriti s starim geometričnim načinom merjenja kotov, temveč samo še s pomočjo spektroskopa in ostroumniimi naličkami. Kakšno delo pa je to, si lahko predstavimo, če zvemo, da je Hubble fotografiral v nekoliko letih samo na majhnem kosu severne nebesne poloble 44.000 pramegl. Na nekkih mestih je šlo do 300 pramegl na površino, ki ni večja od navidezne površine meseca. Vsega skupaj bo kakšnih 75 milijonov pramegl. In vsaka ima, kakor rečeno, na milijone in tudi milijarde zvezd.

Zanimivo je, da so pramegle v pasu Rimske ceste bolj redko posejane, kar je nelo-gično, če je res, da nimajo nobene zveze

z našim svetovnim sistemom. Ugibali so za vzrokom in so našli, da morajo biti v prostoru Rimske ceste mnogo temnih »obla-kov«, nakupljen redke materije, ki pa vendar požirajo svetlobo pramegl. Na nekkih mestih so ta nakupčenja kozmične prašne mase bolj redka in tam skozi seva-jo nekatere spiralsne megle.

Vseko izmed 75 milijonov svetovnih sistemov ima milijardokratno maso našega sonca, a vendar je vesoljnost kot takšna prazna. Povprečna oddaljenost pramegle od pramegle je milijon svetlobnih let, srednja gostota vesoljnosti je zato fantastično majhna: 1 g materije gre na prostornino 100 bilijonov kubnih kilometrov!

Premier ta čas znanega vesoljstva znaša, kakor rečeno 600 milijonov svetlobnih let. To pa gotovo še ne predstavlja njegovih meja. Na ta ali oni način se bo znanosti gotovo posrečilo, da bo segla še globlje v prostorje. Po cenitvi, ki gotovo ni pretirana, je v prostoru, ki ga poznamo, kakšnih 75.000 bilijonov zvezd.

Državni udar v Bolgariji

Skupina vojaštva v soboto zjutraj na sofijskem trgu Noveki

Dve važni odkritji

Diagnostični aparat za ugotavljanje krvnih bolezni
Umetna slonova kost

Iz New Yorka poročajo o izumu nove aparature, ki bo za diagnostične svrhe velikega pomena. Odkrili so, da prodirajo infarideči žarki skozi kožo, dočim jim je žilje neprodorna ovira. Tako je mogoče s temi žarki fotografirati krvotokni sistem na posebne plošče in ugotoviti vse spremembe in nepravilnosti v žilju prav tako nazorno kakor v okostju s pomočjo Röntgenovih žarkov. Tako je medicina dobila

nov pripomoček za ugotavljanje krvnih bolezni.

Na zadnjem zborovanju nemških kemikov v Kölnu so poročali, da je uspelo karbolno kisline, ki nastaja pri pretvorbi premoga v koks, s posebno reakcijo s formalinom spremeniti v snov, ki kaže vse lastnosti slonove kosti. Ta snov ima tako trdoto kakor prava slonova kost in se da na isti način tudi obdelovati in rezati.

Aerovlak Moskva—Krim

„Zračna lokomotiva“ s tremi jadralnimi letali

V torek po binkoštnih praznikih se je v Moskvi dvignil v zrak prvi ruski aerovlak, sestojel iz »lokomotive«, ki ni nič drugega nego motorni aeroplan ter iz treh »vagonov«, ki so tri jadralna letala. Aerovlak se je dvignil v zračne višave na moskovskem letališču Tušina z namenom, da nepravi 850 km zračne vožnje in pristane v Kocktebelu na Krimu.

Poskusno vožnjo z aerovlakom so imeli v Moskvi že pred nekaj dnevi in se je dobro obnesla. Aerovlak, ki se je zdaj od-peljal na Krim, ima samo pet mož posade, v vsakem jadralnem letalu pa je po en pilotski manipulator, ki skrbi za to, da sledi »voz« v redu. Aerovlak se bo ustavil medpotoma v Harkovu.

Vožnja na Krim je torej prav za prav druga vožnja ruskega aerovlaka, toda prvi resni poskus za realno preizkušnjo te prometne naprave. Prvi polet nad Mosko, ki se je popolnoma posrečil, je trajal samo pol ure. Tudi je razlika med poskusno vožnjo aerovlaka nad Mosko v tem, da je pri poskusnem poletu imel aerovlak le dva »vaza«, dočim ima na sedanji vožnji tri.

Če se bo vožnja na Krim posrečila, imajo v Moskvi nadaljnji načrt, da bi polet z aerovlakom iz propagandnih ozirov podaljšali do Vladivostoka. Aerovlak ima za Rusijo poseben pomen, ker je to država ogromnih razdalj. Družba »Osoviahim«

ki ji je podrejeno civilno letalstvo v Rusiji, se nadeja, da predstavlja aerovlak prometno sredstvo, ki bo rešilo problem hitrejšega prevažanja potnikov in manjših tovorov na velike distance. Naprava ima za Rusijo tem večji pomen, ker je njeno železniško omrežje zelo redko, vožnja pa, kakor kaže, ne bo draga.

ANEKDOTA

V svojih začetkih je sloviti romanopisec Wells izdal s svojim prijateljem Henleym tednik »The New Review«, ki je imel samo eno napako: da se je zanj oglašilo pre malo naročnikov. Nekega dne je Wells s svojim prijateljem stal ob oknu. Mimo je šel pogrebni spreved. »Dal Bog, da bi ne bil baš naš naročnik,« je dejal Henley Wellen.

VSAK DAN ENA

Klobuk in glava

»Saj ta klobuk je vendar prevelik za vašo glavo!«
»Ni prevelik, moja glava je premajhna zanj.«

Večje plače, manjša brezposelnost

Ameriške Zedinjene države so predložile Mednarodnemu uradu za delo v Ženevi poročilo o uspehih skrajšanega delovnega časa. Iz poročila izhaja, da se je štiri-deseturni delovni teden v Ameriki zadnje leto obnesel kljub temu, da so se istočasno dvignile meze.

Obenem navaja poročilo, da se je dvignil tudi indeks zaposlenosti. O mezdah so posebno zanimivi podatki, ki pravijo, da je znašala povprečna meza v letošnjem januarju 20,21 dolarjev. V oktobru 1932 pa je znašala mezna povprečnina samo 19,40 dolarjev. V celokupni ameriški industriji so skrajšali delovni čas za 10 odst. Razveselivo pa je, da so se kljub temu ukrepu zvišale meze, in sicer za povprečno 15,8 odst. na uro in za 4,2 odst. na dan.

Seveda je k temu mnogo pripomogel program vlade za javna dela. Ameriška vlada je s svojim postopanjem zaposlila 4 milijone ljudi. Zanimivo je, da brezposelnost v Ameriki polagoma, a stalno upada, istočasno pa naraščajo plače v vseh strokah in kategorijah.

L. Wolff:

Garragan

Roman

Na vrhu je ležalo tisto brezimno pismo pnevmatične pošte, ki mu je sporočalo, da ga Glorija vara z grofom Veršinim z ruskega poslanstva. Ako je baronu Garraganu še kaj do žene — Glorija sama mu je bila pisala brezimno pismo, kakor se je izkazalo med sodno obravnavo — tedaj naj pride okoli štirih popoldne na stanovanje grofa Veršina na Aschaffenburgski cesti št. 17.

Garragan je z vročimi očmi strmel v pismo, spisano s komaj pretvorjenim pisavom, in v duhu iznova preživljal dramo, ki v spominu ni bila obledela — o ne! Deset let ujetništva jo je bilo samo poglabilo in pretiralo v neizmernost.

Sedel je za pisalno mizo, kakor danes, ves zatopljen v vprašanje, ki njegovim možganom ni dalo miru. Ob tistem času se je, tipaje, a vendar že s slutnjo, da je na pravi sledi, ukvarjal s sestavo radio-telegrafske naprave, ki naj bi dejansko uresničila vse znanstvene izsledke. Zdelo se mu je, da je tik pred rešitvijo. Že je slutil, da potrebuje visokofrekvenčnega stroja. Samo nekaj mesecev miru bi mu bili še dali, pa bi bil strnil v živo celoto vse, kar je bil našel in uganil.

Tedaj je prinesel Eweding tisto pnevmatično pismo in ga molče položil na mizo. Garragan je odprl pismo, nejevoljen nad motnjo, in ga prebral, najprej brez vsakega razumevanja. Zdelo se mu je, da gre za tuje ljudi, ki nima z njimi nikakega opravka. Nekaj gospod

Veršin, ki mu je njegovo ime popolnoma neznano, rusko poslanstvo, Aschaffenburgska cesta, prevara? Kdo ga je varal? Glorija? Glorija, ki ga ljubi, Glorija, ki jo obožuje? Netaktna sala ali neroden poizkus malopridnega človeka, da bi zanetil razdor, je pomislil Garragan in zlovoljno porinil pismo od sebe.

Spet se je lotil dela, a njegove misli so se opotekale, skakale iz tira, zgreševale cilje, prihajale v nered in neobzdržano drevile tja v en dan. Garragan je hotel misliti na svoj oddajnik z brezračnimi cevmi, toda spet in spet, naj je hotel ali ne, so mu misli uhajale h Gloriji. Bilo je, kakor da bi bilo zaslo v njegov razumski stroj tuje telesce in razdejal vso napravo.

Ali se je bilo med Glorijo in njim kaj izpremenilo? Ali so bila med njima nesoglasja ali celo razdor? Ali ni bil ta dveletni zakon zgolj skladnost in harmonija? Njegovo delo je zadnje mesece res dalo sililo v ospredje in se ga morda preveč polaščalo. A Glorija je bila vendar pametna in častiljubna žena, ki je vedela, da sega Garragan po najvišjih venci.

Ali sem morda kaj zamudil? se je zdajci vprašal Garragan in začutil, kako ga je mrzla roka zgrabila za srce. Tedaj se je ogasila ura in odbila štiri. Kakor iz uma je skočil Garragan pokoncu, planil iz sope, zdiral po stopnicah, sedel v prvi voz in se odpeljal na Aschaffenburgsko cesto. Hudobne sanje, smešne sanje, je mislil vso pot in poslušal, kakor v daljavi, šklepetanje svojih zob, ki so grozno udarjali vrsta ob vrsto.

Nato je obstal v dokaj temnem predsobju. Sluga mu je vlijudno in odločno izjavil, da grofa Veršina ni doma, Garragan ga je sirovo pahnil v stran in vdril v stanovanje.

Gladi Veršin je ležal v globokem klubnjaku. Na področniku naslanjača je sedela Glorija brez klubuka in kadila cigareto.

Garragan je obstal pri vratih in ju pogledal. V tem trenutku je bil popolnoma izven sebe. Za nekaj sekund je bil zapustil svoje telo, stal je zunaj svojega lastnega življenja. Videl ni le Glorije in Veršina, ampak tudi samega sebe, kako sloni ob vratih nalik lesenemu kipu. A mahoma se je spet vrnil v svoje telo in se zbudil. Četvero oči se ga je oklepalo s srepimi zrenicami.

Tedaj se je Garragan nasmešnil. Najboljše človeško gorje in brezdnanje zaničevanje sta bili v tem smehljaju, obup in odpuščanje, nebo in pekel.

Nato je Garragan molče zapustil sobo, krenil skozi predsobje, odšel po stopnicah, obstal na Aschaffenburgski cesti in se peš napotil domov. Korakal je mirno, njegov obraz je bil zbran, le veke so mu časih vzdrgetale.

Ob petih je spet sedel za svojo pisalno mizo in delal. To, kar je bil doživel, je bilo podobno sanjam, ki se jih ne mara več spomniti, ko se zbudiš.

Tudi nadaljnji dogodki tistega dne so mu ostali zastrti in nerazumljivi. Vedel je le, da se je Glorija vrnila, ne skesana in zbegana, ampak zagonetno užaljena, polna jeze, ki je ni razumel, besna in hkratu obupana žena, ki se je čutila brezmejno razočarana. Stala je pred njim, kakor da bi imela ona pravico, terjati računa, in kakor da bi jo bil grenko ponižal. Sebičneža ga je imenovala, mu očitala, da nima ne poguma ne časti, in ga zasmehovala, da je strahopetec. Garragan jo je dolgo časa ravnodušno poslušal, a zdajci mu je kri vzplapolala in vzplamenela. Ves svet okoli njega je bil rdeč od zarje ognja, ki ga je bila Glorija zanetila v njem.

Nato je menda zdiral z doma, a ni se mogel spomniti, kod je hodil in ali se ni morda peljal. Njegova zavest je bila očividno popolnoma utrnjena. Vsekako je stal čez nekaj časa spet v sobi grofa Veršina.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 2.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in zensitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 2.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 2.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite Din 3.— v znamkah.

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vplosati v pismo obnem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana šte. 11842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičočna se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelk »Jutra«, Ljubljana.

Samo

ilustrirana slovenska revija

„Življenje in svet“

vam nudi
tedensko
pouka in zabave
v besedi in sliki
za 2 Din

Zasluzek

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Orkester ali jazz
Šeem za paviljon na vele-
odnos. Zgledati se je ta-
koj. — Nalov v oglasnem
oddelku »Jutra«. 14500-3

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Frizerko
perfektno odulterko in ma-
kierko, evant, z znanjem
vodne ozonacije, sprejme
Umetnik Peter, frizer v
Murski Soboti. 14435-1

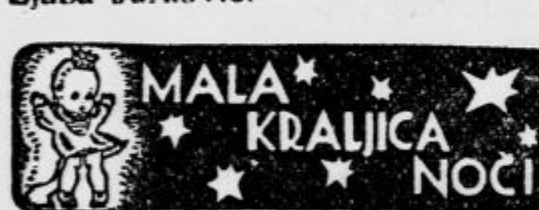
Kroj. pomočnika

za fino malo delo sprejme
takoj Vipave Franc, kro-
jarsko, Toplice, Zagorje
ob Savi. 14484-1

Frizerko

dobro odulterko, po mož-
nosti vsoto trave in vod-
ne ozonacije, sprejme ta-
koj salon Wildmann, Napo-
leov trg. 14519-1

Ljuba Jurkovič:

(Ilustriral V. Mazl)

93

Pri Vodnem konju in Vodni kobili so imeli za kosilo dobro ribjo juho, krapa z majonezo, banane, dateljine in mnoge druge dobre stvari. Za mizo je bil stari Vodni konj zelo neroden, ker ni znal rabiti vilic in noža; celo šarik je to opazil. Vodna kobila se je pa zaradi tega srmovala in zavijala oči. »Kaj bo rekla Lili, je mislila sama pri sebi, »da imam takega divjaka za moža.« Razen tega je bil Vodni konj strašen skopuh in ni dal nobenemu krogliču nič za kosilo, tako da so bili lačni kakor volkovi.

Trgovski pomočnik

izbežen manufakturnist in
epoc, priprazen v postrež-
bi, z dobrimi sposobnostmi,
dobri službi. Ponudbe na
šifro »Izveščane na oglas-
ni oddelk »Jutra«. 14491-1

Prodajalco

ki bi obnem vodila samo-
stojno podružnico special-
ne, sprejemamo s takoj-
šnjo nastopom. Obširne
ponudbe na oglasni oddelk
»Jutra« pod »Prodejalka«. 14480-1

Servirke in

servirarje
za 10. junij 188 e hotel
Jekler na Bledu. 14492-1

Vajenci-ke

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mesarske obrti

pri dobrem moštju se želijo
izboljšati mlad kmečki fant,
star 16 let. Nalov v ogl-
oddelku »Jutra«. 14529-34

Prodaj

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Zelo poceni se običete

pri Preskerju
v Ljubljani, Sr. Petra ce-
sta št. 14. 133-6

Švicarske kože

možne, naprodaj na Vo-
dovodni cesti 68. 14497-6

Novo kolo in

šivalni stroj
pogrešljiv, nov, poceni na-
prodaj v Dvofekovi ul. 3,
prvo nadstropje, levo. 14499-6

Posest

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

U Zagrebu

na najlepšem delu grada
Zvonimirova, ulica br. 46
prodaje se

kuća - novogradnja

na 4 kate, sastojeca od 10
stanova i 3 lokala. Na svim
komfortu in usposobljenosti
ma. Pletivo jedan din u
govorom, a ocelo u knji-
žicama. Zadrž. gospodar-
ke bente d. d., Ljubljana
Informacije daje An-
drija. Zagreb, Zvonimirova
46, III Šibenik, ulica Iva-
na Marnavića br. 5/III. 14443-20

Novo hišo

enodružinsko, z 1800 m²
olivne proda. Konečan, Ko-
narje 287, počta Dobrova
pri Ljubljani. 14373-30

Nova hiša

dve etre in sedni vrt, 1/2
od vika naprodaj za
25.000 Din. — Poženja v
gostilni Brdenk na Brodu.
14503-30

Enodružinsko vilo

z vrtom, v ceni do 100.000
Din kupim v najbližji pe-
riferiji mesta. Ponudbe na
oglasni oddelk »Jutra« pod
»100«. 14521-30

V Lidi

ob glavni cesti nasproti ko-
lovoza naprodaj 900 m²
velika parcele. Dopolne na
naslov: Boris Šames, Ljubi-
ana. 14535-30

Kapital

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

250.000 Din gotovine
iščem za rentabilno pod-
jetje proti vključbi na pr-
vo mesto. Dopolne na oglas-
ni oddelk »Jutra« pod šifro
»Sigurno 100«. 14534-16

Vloga Lj. k. banke

350.000 Din prodam ali
posojim. Ponudbe na og-
oddelk »Jutra« pod šifro
»Tranekcija«. 14493-16

šifrirane vloge

vseh bank
kupujemo, prodajamo in
kreditiramo najugodnejše.
Vsa naročila izvršujemo
takoj. Poslovni svod d.
in, Zagreb, Praska št. 6/II.
Bilet, 28-28. Za odgovor
priložite 3 Din v znamkah
1443-16

Vloga članice

Zadružne zveze
kupim v znesku 80.000 Din
proti mesečnemu odplačilu
in garanciji. Ponudbe na
oglasni oddelk »Jutra« pod
»Ugodno kupim«. 14500-16

1000 Din posojila

išem proti vrnitvi po do-
govoru. Ponudbe na oglas-
ni oddelk »Jutra« pod šifro
»Točno vračilo«. 14512-16

Vloga

Kmečke posojilnice, 130.000
kupim proti takojšnji go-
tovini. Ponudbe s ceno na
oglasni oddelk »Jutra« pod
»Gotovina 1904«. 14528-16

Hranilno knjigo

Zadružne gospodar. banke
(14.000 Din) kupim proti
mesečnemu odplačevanju.
Ponudbe na oglasni oddel-
ek »Jutra« pod »Zadružna«. 14529-16

Stanovanje

4-osebno išem z avgu-
stom v mestu ali v bližini
Ponudbe s ceno na oglas-
ni oddelk »Jutra« pod šifro
»St. 100«. 14502-31/6

Dvosob. stanovanje

s pritlikavimi, hke se ta-
koj mirna stanova — naj-
raje v šiški ali blizu Sta-
diona. Ponudbe na oglasni
oddelk »Jutra« pod šifro
»Dvosobno«. 14528-31/6

Posredujem denar

na hranilne knjižice
velikih denarnih zavodov
Rudolf Zore, Ljubljana
Gledališka 13. 14463-16

Pisarniško moč

za opravljanje tajniških poslov v podeželskem srezkem me-
stu iščemo. Potrebno je znanje, slovensčine, nemščine, slo-
venske stenografije, absolvirana srednja trgovska šola.
Opravljal bi tudi pisarniške posle v trgovini. Ponudbe z na-
vedbo podatkov in plače pod »Podeželsko sresko mestac na
oglasni oddelk »Jutra«. 4776

Objava

U DOM KRALJA ALEKSANDRA I. za učnike srednjih škola
v Beogradu primiče se školske 1934-35 godine u PRVI razred
30 učenika uz plaćanje.

Svi koji žele biti primljeni u Dom za pitomce polagače prijemni
ispit u Muškoj gimnaziji Kralja Aleksandra I. koja je u Domu.
Prijemni ispit polagače se 24 juna i daljnih dana.

Molbe za prijemni ispit taksirane sa 5.— Din treba poslati
direktoru muške gimnazije Kralja Aleksandra I. u Beogradu, Mi-
odraga Davidovića ul. br. 33 najdalje do 22 juna 1934 god. i priložiti
im: 1. krštenicu odn. rodni list, 2. svedočanstvo o svršenom IV raz.
osnovne škole, 3. uverenje o visini poreza moliočevih roditelja, 4. odn.
moliočica, 4. lekarsko uverenje da je molilac potpuno zdrav (sve
u originalu) i 5. dve fotografije moliočica vel. 6x9 cm.

Osim toga molbi za prijemni ispit treba priložiti posebnu molbu
taksiranu sa 5.— Din upućenu UPRAVNOM SAVETU DOMA
KRALJA ALEKSANDRA I. za učenike srednjih škola za prijem
u DOM.

Posle svršenog prijemnog ispita Upravni savet Doma će iz-
vršiti izbor učenika koji će biti primljeni u Dom za pitomce. Uče-
nici koji ne budu primljeni u Dom za pitomce moći će se upisati u
ostale gimnazije u Kraljevini.

Konkurs za prijem učenika II—V razreda objaviće se naknad-
no. Prospekt Doma dostaviće uprava Doma na zahtev besplatno.

U Beogradu, 21 maja 1934 godine. Broj 115. 4777

UPRAVA DOMA KRALJA ALEKSANDRA I

ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA.

Franc Tršan

GOSTILNICA

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v petek, dne
25. maja 1934 ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti Poljanska
cesta št. 11 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 24. maja 1934. 4774

Žalujoča soproga REZI in ostalo sorodstvo.

Nepriznavačano je preminil moj nad vse ljubljani sop-
rog, gospod

FRANC TRŠAN

GOSTILNICA

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v petek, dne
25. maja 1934 ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti Poljanska
cesta št. 11 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 24. maja 1934. 4774

Žalujoča soproga REZI in ostalo sorodstvo.

Nepriznavačano je preminil moj nad vse ljubljani sop-
rog, gospod

V najem

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Gostilno s trgovino

mešarico prodajalnice in
podzemeljskim kegljišem,
na zelo prometni točki dam
takoj pod ugodnimi pogo-
ji v najem. Rančigaj Ro-
bert, Zagorje ob Savi. 14486-17

Stanovanja

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

3-4sobno stanovanje

s vsem komfortom, v bli-
žini Tabora ali vojašnice
Vojvode Mišića iščem.
Ponudbe na oglasni oddel-
ek »Jutra« pod »3-4sobno stanovanje«. 14413-21/6

Stanovanje

4-osebno išem z avgu-
stom v mestu ali v bližini
Ponudbe s ceno na oglas-
ni oddelk »Jutra« pod šifro
»St. 100«. 14502-31/6

Dvosob. stanovanje

s pritlikavimi, hke se ta-
koj mirna stanova — naj-
raje v šiški ali blizu Sta-
diona. Ponudbe na oglasni
oddelk »Jutra« pod šifro
»Dvosobno«. 14528-31/6

Dvosob. stanovanje

lepo, solčno in prostorno,
s pritlikavimi (predsoba,
kopalnica, balkon) za julij
oddam na Opekarski cesti
št. 49. 14514-21

Dvosob. stanovanje

lepo, solčno in prostorno,
s pritlikavimi (predsoba,
kopalnica, balkon) za julij
oddam na Opekarski cesti
št. 49. 14514-21

Dvosob. stanovanje

lepo, solčno in prostorno,
s pritlikavimi (predsoba,
kopalnica, balkon) za julij
oddam na Opekarski cesti
št. 49. 14514-21

Dvosob. stanovanje

lepo, solčno in prostorno,
s pritlikavimi (predsoba,
kopalnica, balkon) za julij
oddam na Opekarski cesti
št. 49. 14514-21

Dvosob. stanovanje

lepo, solčno in prostorno,
s pritlikavimi (predsoba,
kopalnica, balkon) za julij
oddam na Opekarski cesti
št. 49. 14514-21

Dvosob. stanovanje

lepo, solčno in prostorno,
s pritlikavimi (predsoba,
kopalnica, balkon) za julij
oddam na Opekarski cesti
št. 49. 14514-21

Dvosob. stanovanje

lepo, solčno in prostorno,
s pritlikavimi (predsoba,
kopalnica, balkon) za julij
oddam na Opekarski cesti
št. 49. 14514-21

Dvosob. stanovanje

lepo, solčno in prostorno,
s pritlikavimi (predsoba,
kopalnica, balkon) za julij
oddam na Opekarski cesti
št. 49. 14514-21

Dvosob. stanovanje

lepo, solčno in prostorno,
s pritlikavimi (predsoba,
kopalnica, balkon) za julij
oddam na Opekarski cesti
št. 49. 14514-21

Dvosob. stanovanje